

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γνώμες επιφανών για τὸν Φώσκολο	B. de Brimont
Πρῶτο φιλι	Μαρίνον Σιγούρου
Νεοελληνικά Προβλήματα (συνέχεια καὶ τέλος)	Διον. Ζακυνθνοῦ
Τετράστιχα	Σίμων Μενάρδου
Ὁ Σολωμός καὶ ἡ γλῶσσα μας.	N. B. Τωμαδάκι
Στὴν κνρία Ἀσπασία Χαλκοκονδύλη	Μυρτιώτισσας
Στὸ Γρίλλο	Μικέλη Ἀβλιχου
Πειρατικὲς Ἐπιδρομὲς στὴν Κεφαλονιά	Θ. Σ. Τζαννετάτου
Ἀπ' τὰ «Τραγοῦδια στὴν Ἀγάπη»	Ρίτας Μπούμη
Τὸ Ἴόνιο Θέατρο (συνέχεια)	M. Βάλσα
Κάποια νυχτιά	Κώστα Δρακόπουλου
Ἀπὸ τὴς Torture della Sfinge	Θεοδώρου Βρίκου
Ἐξω ἀπ' τὴ Ζωή—Τὸ Παραπεταμένο	Μαριέττας Μινώτου
Ἐπτανησιακὰ σημεῖωματα	Διον. Α. Ζακυνθνοῦ
Γὰ τὴν Ἴόνιο Βιβλιογραφία	
Πνευματικὴ Ζωή.—Ἐκδόσεις.—Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδες.—Διάφορα.	

Ἔτος Γ' Ἄρ. 1-2

Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1929.

Τὸ τεῦχος ἄραχ. 6.

Ι. Α. ΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΟΛΙΤΕΥΣΕΩΣ ΖΑΚΥΘΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL 53 VL 42 0010

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

*
Έτησία Δραχ. 50
Έξάμηνος » 25
Έτησία Έξωτερικού δολλάρια 2
Έκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια : ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ
» συντάξουσα : ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

—= Τυπώνεται στὴ Σύρο —=
Έμβάσματα, συνεργασία καὶ ὁ, τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στὴ Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου Διευθύντρια* «'Ιονίου Ἀνθολογίας» Ζάνυθος.

Ἀπὸ τὸ Γενάρη ἡ συνδρομὴ τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας» ἀξιάζεται σὲ 50 δραχμὲς τὸ χρόνο καὶ σὲ 25 γιὰ τὶς ἔξη μῆνες. Γιὰ δὲ τὸ ἐξωτερικὸ σὲ 2 δολλάρια. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸ πρόγραμμα τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας» εἶνε νὰ τραβήξῃ μπρὸς καὶ νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ τῆς. Γι' αὐτὸν ὑποβάλλεται σὲ ὑπέρογκα ἔξοδα μὲ τὴ βεβαιότητα πὼς οἱ συνδρομητὲς τῆς κι' οἱ φίλοι τῆς θὰ τὴν ὑποστηρίξουν μὲ γάπη κι' ἐνθουσιασμό. Ἄντὶς ἔμως τῆς μικρῆς αὐτῆς ἀξίτησῆς, ἡ «'Ιόνιος Ἀνθολογία», θὰ χάρισῃ στοὺς συνδρομητὲς τῆς τοῦ 1929 μόλις ἔμβασουν τὴν συνδρομὴ τους, τὸ περίφημο Λεύκιωμα τῆς Ζακύνθου, ποὺ πουλιέται μόνον τοῦ 45 δραχμῆς.

Ἔτσι μὲ 50 μόνον δραχμὲς θάχουν τὴν «'Ιόνιος Ἀνθολογία» γιὰ ἓνα χρόνο, (πάνω ἀπὸ 200 σελίδες) καὶ τὸ Δεύκιωμα (200 καλλιτεχνικὲς σελίδες μὲ 100 εἰκόνες), τὸ μνημεῖο αὐτὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Ζακύνθου.

Ἐμβάσετε λοιπὸν τὸ ταχύτερο τὴ συνδρομὴ σας τοῦ 1929 (πενήντα δραχμῆς) γιὰ νὰ τὸ λάβετε δωρεὰν κι' ἐλεύθερο ταχικῶν τελῶν.

Μ' αὐτὸ τὸ φύλλο ἀρχίζει ἡ Γ' χρονιά τῆς «'Ανθολογίας». Ὁ Β' τόμος 124 σελίδες πουλιέται ἐφ' ἔσον δὲν ἐξαντληθῆι στὰ Γραφεῖα μας γιὰ πενήντα δραχμῆς.

Ἀργότερα θὰ τυπώσωμε ἐξώφυλλο καὶ πίνακες περιεχομένων γιὰ τοὺς δυὸ προηγούμενους τόμους καὶ θὰ τὰ στείλωμε δωρεὰν στοὺς συνδρομητὲς μας.

Ἡ «'Ανθολογία» πουλιέται στὴν Ἀθήνα στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς «'Εστίας», Κολλάρου, Ἐλευθερουδάκη, Ζηγκάκη καὶ Ράλλη. Στὴν Πειραιᾶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Ἡλιάδης καὶ Σώμου. Στὴν Ἀλεξάνδρεια στὰ «Γράμματα».

Στὸ ἐρχόμενο φύλλο : «Οἱ γυναῖκες στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση», ἐνδιαφέρουσα καὶ πολύτιμη μελέτη τοῦ ΚΩΝΣΤ. ΡΑΛΟΥ, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Προέδρου τῆς Ἑθνολογικῆς Ἑταιρείας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΓΛΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

ΓΝΩΜΕΣ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΩΣΚΟΛΟ

Naitre dans cette ile de Zante qui fut peut-être du royaume d'Ulysse.. Meler en soi le sang Grec et le sang d'Italie. Aimer !.. Aimer la Nature et l'art, et connaître avec désespoir le néant des choses humaines.. La fallait il plus à un Ugo Foscolo pour se révéler grand poète ?
B. de BRIMONT

ΠΡΩΤΟ ΦΙΛΙ

Στὸ ἀπόκοσμο τὸ φῶς ξεπλανεμένη
δνειρευόταν μιὰ δειλὴ ψυχὴ
σὰν πεταλούδα χρυσοπλουμισμένη
στὴ μαγικὴ τῶν Πόθων χαραυγὴ.

Ὁ ἥλιος τῆς Ἀγάπης, σὰν ἀχτίδα,
ρίχνει τὸ πρῶτο πλανερὸ φιλί...
κι' ἐξύπνησε τὴ μυστικὴν ἐλπίδα
κι' ἐμέθυσε τὴν πάναγνη ψυχὴ.—

Ἄθωα ψυχὴ! τ' ὄνειρο πῶς πεθαίνει,
πῶς γοργασβένει μὲς στὴν ἡδονή...
γλυκὸ φαρμάκι σ' ἔχει ποιησμένη
τῆς Ἀγάπης τὸ πύρινο φιλί!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΟΥ

(Ζάνυθος, Μάρτης 1903)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ: Στοχασμοί γιά τὸ δημοτικὸ τραγούδι καὶ ἄλλοι στοχασμοί. Κριτικὲς μελέτες IV. Ἀθήναι 1928 σ. 106 Σχ. 8° μ.

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Αὐτὰ τὰ λίγα ἤθελα νὰ ἀντιτάξω στὴ μελέτη τοῦ Ἄλκη Θρύλου. Πιστεύω στίς εὐγενικὲς ἠθικὲς δυνάμεις, ποὺ κλειεῖ μέσα τοῦ τὸ δημοτικὸ τραγούδι. Θὰ εἶμουν ἔτοιμος νὰ ὁμολογήσω καὶ τίς ἀδυναμίες του. Νὰ ἀρνιώμαστε ὅμως τίς ἠθικὲς αὐτὲς δυνάμεις εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ ὁμολογοῦμε ὅτι δὲ γνωρίσαμε τὸ δημοτικὸ τραγούδι, ὅτι εἴμαστε ἀνίκανοι νὰ νοιώσουμε τὴν ψυχὴ τοῦ μαρτυρικοῦ μας λαοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ζήτημα συνδέεται μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς ἄλλης μελέτης τοῦ Ἄ. Θρ. Ἡ Ἑλλάδα γυρεύει τὴν ἑαυτὴ της, ἔρχομαι ἀμέσως σ' αὐτή.

Ὁ συγγραφέας, ἀφοῦ γκρέμισε τίς ἀξίες τίς ἠθικὲς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, ἀφοῦ πείστηκε ὅτι καμμιά σωτηρία, καμμιά πρόοδος δὲν μπορεῖ νὰ ξεπηδήσῃ ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ, θέλησε νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα ἀντισηκώμα: νὰ μᾶς ὑποδείξῃ τίς πηγές, ἀπὸ τίς ὁποῖες θὰ φέρουμε τὸν πολιτισμό. Ἡ Εὐρώπη! Αὐτὴ πρέπει νὰ φτάσουμε, μ' αὐτὴ νὰ ἐξισωθοῦμε, αὐτὴ νὰ μιμηθοῦμε τυφλά. Καὶ θὰ ἔρτῃ πιά μιὰ μέρα ποὺ θὰ ἀφομοιωθοῦμε τελικά, θὰ γίνουμε καὶ μεῖς Εὐρωπαῖοι. Αὐτὰ συμβουλεύει ὁ Ἄ. Θρ.

Δὲν πιστεύω προσωπικά ὅτι ὁ νεοελληνικὸς λαὸς ἀποτελεῖ ἕνα φαινόμενο ξεχωριστὸ σ' ὄλο τὸν κόσμο. Πιστεύω ὅμως ὅτι εἶναι λαὸς ἔξυπνος, μὲ πίστη στὰ ἰδανικά του, μὲ δύναμη νὰ ὑποτάξῃ τὰ ξένα στοιχεῖα καὶ νὰ τὰ κἀνῃ δικὰ του (πρὸβλ. τὴ συμμόρφωση τῶν ξένων λέξεων καὶ τὸ σλαβικὸ ζήτημα). Πιστεύω ὅτι σὲ μιὰ φωτεινὴ καθοδήγηση, μὲ μιὰ πολιτικὴ στοργὴ θὰ μπορέσῃ νὰ ἀναπτύξῃ τίς ἠθικὲς του δυνάμεις, «νὰ ξεπεράσῃ τὸν ἑαυτὸ του» ὅπως λέει ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ πάντα μὲ κέντρο τίς ἀτομικὲς του ψυχικὲς δυνάμεις. Ἐπίσης πιστεύω ὅτι γιὰ νὰ γεννηθῇ μιὰ λογοτεχνία ἀληθινὴ πρέπει νὰ προϋπάρχῃ πίστη στὸν ἑαυτὸ μας καὶ ὄχι διάθεση γιὰ ξενικὲς θεματογραφίες. Νὰ πάρουμε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ὅ,τι μᾶς εἶναι χρήσιμο, κυρίως γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ. Ἀλλὰ νὰ μιμηθοῦμε μαῖμουδίστικα τοὺς Εὐρωπαίους ὄχι μόνο βλαβερὸ τὸ βρίσκω, ἀλλὰ καὶ πραχτικά ἀστεῖο. Ὁ συγγραφέας μᾶς διευκολύνει: νὰ στείλουμε λέει στὴν Εὐρώπη παιδιὰ νὰ σπουδάζουν, νὰ παρακολουθήσουν τὰ σύγχρονα ρεύματα, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ μᾶς τὰ μεταφέρουν καὶ νὰ κινήσουν καὶ σὲ μᾶς τίς ἴδιες ἀνησυχίες, (σ. 60). Εἶναι τάχα αὐτὸ δυνατό; — Διστάζω πολὺ νὰ τὸ παραδεχθῶ. Πρῶτα πρῶτα γιὰτὶ ἔχω σχηματίσει τὴν ἀντίληψη ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἡ κουρασμένη Εὐρώπη δὲν ἔχει σήμερα, ὅπως μιὰν ἄλλη ἐποχὴ, στοιχεῖα, ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ἀφομοιωθοῦν, καὶ νὰ ἐμπνεύσουν. Ἡ σημερινὴ φιλολογικὴ καὶ καλλιτε-

χνικὴ κίνηση καὶ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς πρωτοπόρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς σκέψης, δὲν μπορεῖ χωρὶς ζημία νὰ μεταδιαστοῦν σ' ἕνα μέρος, σὰν τὴν Ἑλλάδα. Ὑστερα δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε καὶ τοῦτο: ὅτι, δηλαδή, πολὺ συχνὰ ἡ Δύση στρέφεται πρὸς τὴν Ἀνατολή. Ἀπόδειξη ἡ μεγάλῃ πρόοδος τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν, ποὺ ἀναφέρονται στίς χώρες τῆς Ἀσίας καὶ ἡ ξεχωριστὴ δόξα ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀντιπροσώπου τοῦ Ἀνατολικοῦ πνεύματος, τοῦ Ραμπιτρανάθ Ταγόρ.

Μὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ὑπάρχει μιὰ πολὺ σοβαρώτερη ἀντίρρηση. Εἶνε ἀλήθεια, κάτι τόσο εὐκολο, τόσο ἀπλὸ νὰ μπάσουμε στὴ χώρα μας προβλήματα, ποὺ δὲν ἔχουν γεννηθῆ μοναχὰ τους μὲς στὴν ψυχὴ μας, ὄχι γιὰτὶ ἱστορικοὶ ὄροι μᾶς ἐσπρωξάν σὲ μιὰ πνευματικὴ ἐπικοινωνία μὲ ξένους πολιτισμούς, ἀλλὰ μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ συνειθίζονται στὴν Εὐρώπη; — Ἀτομικά, πολὺ ἀμφιβάλλω καὶ φοβοῦμαι μήπως μιὰ τέτοια ἀγὼνη προσπάθεια πνίξῃ καὶ τὴ μικρὴ φλόγα ποὺ ἀκόμα σιγοκαίει μέσα στὰ στήθια μας. Γιὰτὶ, γιὰ νὰ δημιουργήσῃ κανεὶς πρέπει νὰ αἰστανθῇ πὼς ἔχει νὰ δώσῃ κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, πὼς ἡ ζωὴ του εἶναι ἀρκετὰ πλοῦσια, ὥστε νὰ ἀπλωθῇ καὶ νὰ δώσῃ τὴν πνευματικὴ χαρὰ καὶ στοὺς ἄλλους. Γιὰτὶ ἡ λογοτεχνία δὲν εἶναι μιὰ συνθήκη, ποὺ νὰ τὴν ἀποχτᾶ κανεὶς, ὅπως ἀποχτᾶ τὴ γνώση μιᾶς γλώσσας, θεματογραφώντας καὶ μιμούμενος ὄρισμένους συγγραφεῖς. Στὴν Ἑλλάδα διαβάξῃ κανεὶς πολλὰ μέτρια ἢ κακογραμμένα ἔργα νέων λογοτεχνῶν. Ἄν ὅμως ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νὰ διαβάσῃ ἔργα νέων λογοτεχνῶν, ποὺ τυχαίνει νὰ ζοῦν στὸ Παρίσι, ἢ ἐποῦ ἄλλοῦ, — δὲν ἐννοῶ, βέβαια, μερικῶν, ποὺ ἔχουν πάρει μιὰ ὀρισμένη θέση στὴν Ἑλληνικὴ ἢ στὴ Γαλλικὴ Φιλολογία, οὔτε μερικῶν νέων, ποὺ τὸ ἔργο τους ἀποδείχνει κάποια προσπάθεια — θὰ ἀποθαρρυνθῇ τελειωτικά. Θὰ ἴδῃ ἕναν Ἕλληνα, ποὺ πασκίζει νὰ ψευτίσῃ τὸν ἑαυτὸ του, γιὰ νὰ φανῇ πὼς μπῆκε στὴ γαλλικὴ ζωὴ καὶ ἔζησε ὅλα τὰ προβλήματα, ποὺ τὴν ἀνησυχοῦν!

Ἀπὸ τὴν ὄρα, ποὺ ἀρχίσα νὰ γράφω αὐτὸ τὸ σημεῖωμα ἕνα ὄνομα ἔρχεται ἀδιάκοπο στὸ νοῦ μου, τὸ ὄνομα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὸ δικό του τὸ παράδειγμα. Ὁ καθένας ξέρει πὼς ὁ μέγας μας ποιητῆς μελέτησε πολὺ τίς ξένες φιλολογίες — φιλολογία μάλιστα ἀκμῆς καὶ ὄχι ξεπεσμοῦ — καὶ πὼς ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν Εὐρωπαϊκὴ σκέψη. Ὅντας ὅμως ἀληθινὸς ποιητῆς κατ'ὄρθωσεν σιγά-σιγά νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὸ βᾶρος τῆς μελέτης καὶ ἀπὸ τὴν ἀντιγραφήν τῶν βάσεων μιᾶς λογοτεχνίας, στηριζομένης πάνω στὸν ἑθνικὸ χαρακτήρα. Τὰ λιγοστὰ συντρίμματα τῶν «Ἐλευθέρων Πολιτικῶν», τοῦ «Κρητικοῦ» καὶ τὰ ἄλλα μικρότερα ἀριστουργήματα τῆς τελευταίας ποιητικῆς του περιόδου δείχνουν πόσο ὁ Ποιητῆς προσπάθησε νὰ δώσῃ στὰ νοήματά του τὸ ἐντομα τὸ ἐθνικόν,

τήν κλασσική ἀπλότητα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ δημοτικοῦ στίχου. Καὶ —για νὰ τελειώσω ἐπὶ τέλους τὸ πολὺ μακρὸ μου σημεῖωμα—θέλω νὰ ἀναφέρω τὸ στοχασμὸ τοῦ ἴδιου τοῦ Σολωμοῦ σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ: «ὁ θεμελιώδης ρυθμὸς, λέγει, ἄς στηλωθῆ εἰς τὸ κέντρο τῆς Ἐθνικότητος, καὶ ἄς ὑψώνεται κάθετα, ἐνῶ τὸ νόημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πηγάζει ἡ Ποίηση, καὶ τὸ ὁποῖο αὐτὴ ὑπηρετεῖ, ἀπλώνει βαθμηδὸν τοὺς κύκλους του».

Παρίσι, Ἰούnius 1928.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

I

ΕΙΣ ΤΟΝ Κ. ΑΝΤ. ΜΑΤΕΣΙΝ

Τὸ προτινὸ σπιτάκι μας κονιάζω ποῦ χαλοῦν
θωρῶ τὴν καμαροῦλλα μου φῶς ὄλη, δίχως στέγη,
καὶ μὲ τὲς πέτρες χρόνια μου, θαρρῶ, κατρακυλοῦν
καὶ καθεμιὰ τους σκορπιστὴ κάποιο κρυφὸ πῶς λέγει!

II

Παιδοῦλλα καὶ στὸ φέρετρο πῶς ὄμορφα κοιμᾶται.
Ἄ! τὰ κλειστά ματάκια δὲν θ' ἀνοίξῃ ἄλλο πρῶτ'.
Μὰ πάλι σὰν παρηγοριὰ σταχὰνὰ χεῖλη πλανᾶται:
μυστήριον εἶν' ὄχι ὁ θάνατος, μυστήριον εἶν' ἡ ζωὴ!

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Πολλοὶ ἔναι οἱ δρόμοι πῶς ὁ νοῦς.
(Δ. Σολωμὸς)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον).

Μετὰ τριστὴν ἀφιερώνει εἰς τὰ Γράμματα ὀλοκλήρους σελίδας λέγων ὅτι «ὡς τὴν ὥρα ὅσοι γιὰ τὴ γλῶσσα μίλησαν τοῦ Σολωμοῦ τὰ εἶπαν κάπως σύντομα καὶ γενικὰ καὶ λίγα ἀόριστα· κ' ἐκεῖνοι ποῦ ὀρθὰ εἶδαν κ' ἐκεῖνοι ποῦ δὲν εἶδαν τίποτα..... Καθὼς ὅλες οἱ ιδέες δὲν τοῦ ἤρθεν (τοῦ Σολωμοῦ) ἀνεδοκατέβατη καὶ ἡ γλωσσικὴ ιδέα. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ τοῦτο: "Ὅσα ἡ ποίηση τοῦ Σολωμοῦ ἀνυψώνεται τόσο ἡ γλῶσσα του γίνετα κανονικώτερη, ὅπλα δὴ δασκαλικώτερη» (1). Προτείνει δὲ νὰ ἐξετασθῇ «ποῦ θὰ

(1) Κ. Παλαμᾶ Γράμματα Α—Β 1904—1907 Α' σ. 39.

ἦταν εὐκολο νὰ διορθωθῇ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τῆς δημοτικῆς ἢ γλῶσσα (τοῦ Σολωμοῦ) δίχως νὰ πάθῃ τίποτε ἢ μορφή τοῦ στίχου καὶ ποῦ τέτοιο διορθῶμα θὰ ἦταν ἀδύνατο» (1). Ἡ πρότασις αὐτὴ δὲν πιστεύω νὰ ἐλέγχῃ εἰς τὰ σοβαρά. Διότι τότε θ' ἀναλάβω κ' ἐγὼ νὰ ἐξελληνίσω τὸν κ. Παλαμᾶν ὅπως κάποιος ἄλλος κάποτε τὴν Ἐρωφίλην. Ἀκόμα προτείνει νὰ εὐρωμεν τοὺς ἰδιωτισμοὺς, τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἐπτανησιακῆς, τῆς Κρητικῆς γλώσσης κλπ. καὶ «ποῦ καὶ πῶς φαίνεται ἡ ἐνέργεια τῆς καθαρεύουσας» (2).

Καὶ ὁ Σπυρίδων Λάμπρος παραβάλλων καθ' ὅλα τὸν Σολωμὸν μὲ τὸν Σιμωνίδην τὸν Κεῖον, ὄχι καὶ τόσον ὡς νομίζω ἐπιτυχῶς, ἐπιλέγει «Τέλος δ' ὡς ὁ Σιμωνίδης λέγεται ἀποπειραθεὶς νὰ γίνῃ ἀναμορφωτῆς τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας.....εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον, οὕτως ὁ Σολωμὸς ἐπεζήτησε ν' ἀποθῆ ἡγέτης τῆς γλωσσικῆς σχολῆς, ἥς τὰς ἀρχὰς διετράνωσε μὲν ἐν τοῖς ποιητικοῖς αὐτοῦ ἔργοις, ἐξέθηκε δ' ἐν τῷ διαλόγῳ μεταξὺ Ποιητοῦ καὶ Σοφολογιωτάτου» (3).

Ὁ Σολωμὸς ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ὁ ὑπέρμαχος τοῦ δημοτικισμοῦ καὶ εἶθε ὁ δημοτικισμὸς τέτοιους μόνον νὰ εἶχεν ὑπερμάχους. «Ὁ δημοτικισμὸς παλεύοντας» λέγει ὁ ἐπικριτῆς τοῦ Σολωμοῦ Φάνης Μιχαλόπουλος «ἔνα μόνον ὄνομα ἐπεκαλέστηκε, ἔνα μόνον ὄνομα πρόβαλε πάντοτε ἐναντίον τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μούχλας ποῦ τὸν χτύπαγε καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἦταν Σολωμὸς» (4). Καὶ πραγματικῶς. Ὁ Σολωμὸς ὅμως εἶναι πολὺ διάφορος ἀπὸ ὅτι τὸν ἐφαντάζοντο καὶ τὸν ἐπιθυμοῦσαν.

Ζῶντος τοῦ Σολωμοῦ εἶχαν δημοσιεῦθῇ ἀπὸ ὅσα εἶχε γράψει, ἐν γνώσει τοῦ μὲν 16 ὀκτάστιχα τοῦ Λάμπρου εἰς τὴν Ἀνθολογίαν (1834) καὶ ἡ Φαρμακωμένη (1857), ἐκ χειρογράφου δὲ τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ Τρικρούης εἰς Μεσολόγγι, ὁ ὕμνος (1824) (5). Ἀκόμη ἐδημοσιεῦθη χειρόγραφος ἡ Ὁδὴ εἰς Μοναχὴν (1829), ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πολυλάς (6), ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δὲ κλαπέντα ἐδημοσιεῦθησαν ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Στράνη εἰς Κέρκυραν, ἐνῶ ὁ ποιητῆς ἔμενεν εἰς Ζάκυνθον, ἰταλικά του ποιήματα (7). Εἶχεν εἶπει δὲ ὅτι θὰ ἐτύπωνεν ἔνα μέρος τῶν Ἐλευθέρων πολιορκημένων (8).

(1) Αὐτόθι σ. 40 κ. ε.

(2) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 165—166.

(3) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 165—166.

(4) Εἰς περιοδικὸν Κριτικὴ ἀρ. 8 σ. 66.

(5) Βλέπε Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' τὸν πρόλογον τοῦ Παλαμᾶ σ. 74—75 καὶ τὸν ἀπάντησιν τοῦ Σολωμοῦ πρόλογον Πολυλά σ. λα', καὶ ὅσα ἐσχάτως ἔγραψεν ὁ Βλαχογιάννης.

(6) Εἰς πρόλογον ἀπάντησιν σ. κθ'.

(7) Εἰς περιοδικὸν Improvisate del N. Sig. Con. Dionisio Salamon, Corfù 1822.

(8) Σολωμὸς ποιήματα καὶ Ὁδὴ εἰς τὸν θάνατόν του ἐν Ἀθήναις 1857 ἐκ-

Μετά τὸν θάνατόν του ἔχομεν διαφόρους ἐκδόσεις (1) ἢ κυριωτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ γενομένη συνεργασία Κουαρτάνου, Μάτεσι, Πολυλά κλπ., μὲ τοὺς γνωστοὺς προλόγους τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου (2).

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδεὶς μέχρις σήμερον ἐσεβάσθη ὅσον ἔπρεπε τὰ χειρόγραφα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Πολυλάς βεβαίως ἐδρέθη πρὸ χάους, διότι ἐνῶ θ' ἀνέμενε συγκεκοτημένα ποιήματα δὲν ἤυρε παρὰ ράκη. Καὶ αὐτὰ τοῦ τὰ παρέδωκεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Δημήτριος, ὑπάρχει δ' ὑπόνοια ὅτι διὰ τὰ μικράνῃ ἢ δόξα τοῦ ποιητοῦ εἶτε ἐκάησαν (3), εἶτε ἐκρύβησαν τὰ χειρόγραφα του. Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐδρέθησαν «μονάχα ξεσκίσματα πού δὲ ράβονται, χάσματα πού δὲ γιομίζονται, μονάχα λίγα συντρίμματα τῶν ἀθελίων κόσμων. Πεζὰ σχεδιάσματα, Ἰταλικά, μισὰ κομμάτια, ἀπομονωμένοι στίχοι...ὀλιγόστιχες ἀράδες, στοχασμοὶ ἀσυνάρτητοι...κάποια ἐλπίδα γλυκότερα (οἱ ἐκδότες) πῶς κάπου μιὰ μέρα ἢ θεῖα δικαιοσύνη θὰ παρουσίαζε τὰ ἔργα» ὡς μᾶς λέγει ὁ Παλαμάς (4), προτρέπων εἰς τὴν ἐπανεξέτασιν τῶν κριθέντων (1901). Ὅταν λοιπὸν πάλιν ἐπανεξεδίδετο ὁ Σολωμὸς (1901) ὁ Παλαμάς διερωτᾶται εἰς τὰ σωζόμενα τὰ ὁποῖα εἶναι γνήσια ἢ καὶ νόθα «σὲ ποῖα μεριὰ δούλεψε τὸ χέρι τοῦ ποιητοῦ καὶ πού τὸ χέρι τοῦ ξένου; Δὲν τὸ καλογνωρίζομε....Πῶς τὴν ἤθελε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα ὁ ποιητής; καλὰ δὲν τὸ ξέρομε, ἀφοῦ καλὰ δὲ τὸ ξέρομε πῶς τὴν ἔγραφε» (5). Τὸ ζήτημα εἶνε τόσο σπουδαῖον καὶ ὁμοῦ τὸ εἶχαν ἀφήσει νὰ κοιμᾶται.

Ὁ Πολυλάς εἰς τὰ προλεγόμενα μᾶς λέγει: «Ἴδου ὅσα δύναιμι νὰ μαρτυρήσω περὶ τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ἀπὸ τὴν *προφορικὴν παράδοσιν* τοῦ ἰδίου καὶ τῶν φίλων του, καὶ ἀπὸ τὴν *θρησκευτικὴν ἔρευνα* τῶν ἰδιογράφων του ὅσα ἤυρε καὶ μοῦ ἐπαράδωσε ὁ ἀξιότιμος ἀδελφός του» (6), καταφανὲς δὲ εἶναι ὅτι καὶ ὁ Πολυλάς ἐνόμιζεν ὅτι ὑπῆρχον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἀδιάφορον ἂν δὲν ἐγνωρίζε πού, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ τέλους τοῦ προλόγου του εἰς τὰ *Εὐρυσκόμμενα*. Καὶ ἐνῶ ὁ Παλαμάς ἐχαρακτήριζε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ 1859 «κριτικὴ» καὶ γενομένην «μὲ ὀλη τὴ δυνατὴ

δοῦναι Μαιτσαδίνος καὶ Δαλλαπόρτας—Συλλογὴ τῶν γνωστῶν ποιημάτων τοῦ ἱππότου Δ. Κόμ. Σολωμοῦ ἐν Ζακύνθῳ τυπογρ. Ρωσσολίμου 1857—Δ. Σολωμοῦ τὰ ἐδρυσκόμμενα. Δαπάνη Τερζάκη, Κέρκυρα 1859—Ἄπαντα, μὲ προλεγόμενα τοῦ Δε Βιάζῃ ἐκδότης Ραφτάνης 1880 Ζάκυνθος—ἡ ἐκδοσὶς τοῦ 1901 εἰς τὴν βιβλιοθηκὴν Μαρασλή—καὶ ἡ εἰς τὴν ὁποῖαν παραπέμπομεν τοῦ Ἐλευθερουδάκη. Ὑπάρχει καὶ ἐκδοσὶς πανηγυρικὴ (Δεωρέτης) Ἀθῆναι 1903 οὐχὶ σοβαρὰ.

(1) Βλέπε βιβλιογραφίαν.

(2) (3) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' 41—44.

(4) Αὐτόθι σ. 82.

(5) Αὐτόθι σ. 74.

(6) Εἰς προλεγόμενα σ. νδ'.

προσοχὴ καὶ τὴν εὐλάβειαν» (1), ἀπεδείχθη κατόπιν ὅτι οὔτε τὸ ἐν εἶχεν ἡ ἐκδοσὶς οὔτε τὸ ἄλλο. Διότι ἐνῶ οἱ περισσότεροι ἐδίσταζαν διὰ τὸν θρόνον τῶν χαμένων χειρογράφων τοῦ ποιητοῦ, ὁ δὲ Φ. Μιχαλόπουλος ἀπεφαίνεται ὅτι «ὁ Σολωμὸς ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ ἕνα θαυμαστὸ ἀπόσπασμα χωρὶς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνευρέσεως καὶ νέων συμπληρωμάτων γιατί τέτοια δὲν ἐγράφησαν ποτέ» (2), ἰδοὺ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1926 ὁ κ. Καιροφύλας μὲ δύο χρονογραφήματά του εἰς τὴν Ἑστίαν (3) μᾶς ἀγγέλει ὅτι ἤυρε τὰ χειρόγραφα τοῦ ποιητοῦ, πεζὰ, Ἑλληνικά, παραλλαγάς, ἐλευθέρους πολιορκημένους, πόρφυραν, ἀκόμη καὶ τὸ λυρικὸν ποίημα τοῦ Byron πολὺ διαφορετικὸν ἢ ὅτι τὸ γνωρίζομεν ἡμεῖς. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἐνέχη σημασίαν καὶ κάθε δημοσιεύσεως μελέτης διὰ τὸν Σολωμὸν ἔπρεπε ν' ἀνασταλῇ ἕως ὅτου ἴδῃ κανεὶς τὰ συμπεράσματα τοῦ Καιροφύλα.

Τὸ συμπέρασμα βέβαιον δὲν ἦτον ἀποκαρδιωτικὸν ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ εὐκατεῖον. Ἐνόησα ὅτι ὄλοι ὅσοι ἐξέδωσαν ἕως τῶρα τὸν Σολωμὸν τὸν ὀρθογράφησαν ὅπως ἤθελεν ὁ καθένας, καὶ ὅτι δὲν ἦτο μόνος εἰς τοῦτο ὁ καθηγητὴς Ν. Πολίτης διὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ 1901. Ἔτσι καὶ ὁ Καιροφύλας ἀντὶ νὰ ἀφίσῃ τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ ποιητοῦ ὅπως ἦτο, μὲ ὄλα τὰ λάθη καὶ τὰς διορθώσεις τῆς, τὴν μετέβαλε κατὰ τὴν δρεξίν του, μεταφράσας καὶ τὰ Ἰταλικά ποιήματα εἰς γλῶσσαν δημοτικὴν διὰ νὰ δημοσιάζουν δῆθεν μὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σολωμοῦ.

(*Ἐχει συνέχεια).

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(1) Ἐνθα καὶ ἀνωτέρω σ. 78.

(2) Κριτικὴ ἀρ. 11 σ. 92.

(3) Ἐφημερὶς «Ἑστία» 18 καὶ 19 Νοεμβρίου 1926 ἀρ. φύλλων 11609, 11610.

ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΑΣΠΑΣΙΑ ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ (ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ)

*Πόσα φωλιάζουν μέσα σου! τὸ ἠρωϊκὸ τὸ αἶμα
πού σοῦ δώσε ὁ πατέρας σου κι' ἀνθεῖ μὲς' τὴν καρδιά σου,
—τὸ νοιώθω ἀπ' τὸ νοσταλγικὸ καὶ τὸ βαρὺ σου βλέμμα—
παλεύει μὲ τὴν κούραση τῆς μητρικῆς γεννιᾶς σου.
Μ' ἂν καὶ σὲ πάθος σιωπηλὸ τυλίγῃ ἡ ζωὴ σου,
ἀσβυστὴ πάντα τὴν κρατᾶς τὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς σου.
Στὴν ὕφανε ἡ λεβέντισσα ἡ Μάνη τὴν ψυχὴ σου,
κι' ἡ ἐρωτιάρα ἡ Βενετιά τὴν ξωτικὴ ἔμορφοιά σου.*

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Σ Τ Ο Γ Ρ Ι Δ Ο

Καῖ μένε γοῖλλο πού τὸ ἴδιο λές
τραγουδι πάντα κρι—κρι—κρι.
Μ' αὐτές σου τίς φωνές τίς κλαυθυμρὲς
σάν τί νὰ λές;

Δὲς τὴ ζωὴ πικρὴ.

ΜΙΚΕΛΗΣ ΑΒΛΙΧΟΣ

ΠΕΙΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ

ΔΥΟ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Και για τή Κεφαλονιά ήταν ἀληθινή μάστιγα στα περασμένα χρόνια ή πειρατεία, ή ἐνσάρκωσι αὐτή τῆς βίας, ποῦ ἔσπερνε τὸ τρόπο καὶ τὴ καταστροφή σ' ὅλα τὰ νησιά καὶ σ' ὅλα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἀπ' τὴ παλιά ἐποχὴ ἕως τὰ τελευταῖα χρόνια, ποῦ οἱ Γάλλοι ἔβαλαν τελεία καὶ παύλα στὴν κηλίδα αὐτῆ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητας. Ἐνα ἐπάγγελμα ὄχι βέβαια ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κινδύνους, μὰ τόσο προσοδοφόρο, ὅσο τοῦ πειρατῆ, ἀνοιγε τὴν δρεξὴ κάθε ἀρχόσχολου καὶ ριφokinδунου ἀνθρώπου.

Ἡ πειρατεία, εἶπαμε, εἶνε ἐφεύρεσι τῶν ἀρχαίων χρόνων (1) καὶ φυσικὰ καὶ ἡ Κεφαλονιά δὲν τὴ γνώρισε χθές. Μεγάλες διαστάσεις ἔλαβε στοὺς χρόνους τοὺς Ρωμαϊκοὺς. Μὲ κέντρα τὴ Κιλικία καὶ ἀργότερα τὴ Κρήτη κρατοῦσε στα χέρια τῆς ὀλη τῆ Μεσόγειο. Ὁ Πομπήτος χρειάσθηκε 3 χρόνια γιὰ νὰ τὲς ἐξολοθρεύσῃ. Καὶ τότε θὰ ὑπέφερε ὄχι λίγο ἡ Κεφαλονιά, μὰ οἱ εἰδήσεις εἶναι πολὺ λίγες. Πέρασαν χρόνια πολλὰ καὶ ἔπρεπε νὰ πέσῃ ἡ ναυτικὴ δύναμη τοῦ Βυζαντινοῦ γιὰ νὰ ξεφυτρώσουν ἕνα σωρὸ κυρίαρχοι τῆς θάλασσας καὶ νὰ ξαναζήσῃ ἡ πειρατεία στὴ παλιά τῆς ἔκτασι καὶ ἀγριότητα. Οἱ πειδ φοβεροὶ εἶναι οἱ Ἄγαρῆνοι ἢ γιὰ νὰ μεταχειρισθοῦμε τὸ λαϊκὸ τοὺς ὄνομα, οἱ Σαρακηνοί.

Ἀκόμα καὶ σήμερα σὺζεται ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐπιδρομῶν αὐτῶν. Δὲν εἶναι σπάνια τὰ τοπωνυμικὰ Σαρακηνία Σαρακηνατο, ποῦ χωρὶς ἀμφιβολία σὲ τέτοιες ἐπιδρομὲς ἔχουν τὴν ἀρχὴ τους. Κι' ἀφοῦ ἔγινε λόγος γιὰ τοὺς Σαρακηνοὺς πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἀξιόλογες πληροφορίες γι' αὐτοὺς μᾶς δίνουν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς ὅπως π. χ. ὁ Γεώργιος Φραντζῆς (2) ὁ Ἰωάννης Ζωναρᾶς (3). Ὅταν ὑπῆρχε μιὰ δύναμις ναυτικὴ, ἱκανὴ νὰ ἐπιβληθῆ, ἡ πειρατεία λιγότευε, ὅταν ἔλειπε ἡ δύναμις αὐτῆ, ἡ ἀστυνομία τῆς θαλάσσης, καὶ ὅπως λέει ὁ Παπαρηγόπουλος (4), ξαπλωνόταν πάλι σὲ μεγάλο βα-

(1) Στὴν ἀρχὴ μάλιστα τὴ θεωροῦσαν μιὰ ἐντιμὴ δουλειά. Οἱ δημοικοὶ ἥρωες καυχῶνται γιὰ τέτοιες παλληκαριές ὁ δὲ Θουκυδίδης (Θουκ. Α', 5) βεβαιώνει ὅτι... καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν (ἐκ τῆς ληστείας=πειρατείας) ἐποιοῦντο οὐκ ἔχοντός που αἰσχύνῃν τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δὲ τι καὶ δόξης μᾶλλον καὶ εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ὀλικῆς βίας.

(2) Φραντζῆς Χρον. Α', 34 (πρόκειται γιὰ κάποιον ἀρχηγὸ Σαρακηνῶν ἐπὶ Βασιλείου Α'). . . «καὶ ἐφορήσας ἐκ τῆς Κρήτης τὰς ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει νήσους ἐληίσαστο καὶ αὐτὴν τὴν Πέλοπος νήσον κατέβαλε καὶ τὰς κάτωθι αὐτῆς νήσους ἐλήασι, Ζάκυνθόν τε καὶ Κεφαλληνίαν».

(3) Ζωναρᾶ Χρονογρ. Ι. Σ', 169 . . . «ἐξ Ἀφρικῆς δὲ ἕτεροι γῆς ἐξήκοντα καίμεγθεῖς ἐξώρμησαν καὶ τῆ ὑπὸ Ρωμαίους καὶ αὐτὰ ἐλυμάνοντο καὶ μέχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου προήλθοσαν (ἐνν. οἱ Ἄγαρῆνοι).»

(4) Κ. Παπαρηγόπουλου Ἱστορ. τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους, 5 Β βσ' 22.

θμό. Κι' εἶναι βέβαιο, πῶς ἕως ὅτου ἡ Κεφαλονιά πέσῃ, ἔπειτα ἀπὸ διαδοχικῆς κατακτήσεως, ὀριστικὰ στα χέρια τῶν Ἑνετῶν (κατὰ τὸ 1500) ὑπόφερε τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὰς πειρατικὰς ἐπιδρομάς. Μὰ καὶ οἱ Ἑνετοὶ δὲν κατώρθωσαν μὲ ὀλη τὴ θαλασσοκρατορία τους νὰ ἐξαφανίσουν τὴ πειρατεία. Φυσικὰ τὸ κακὸ περιορίζεται, μὰ πάντα ἐξακολουθεῖ. Δὲν εἶναι πειὰ οἱ Σαρακηνοί. Οἱ νέοι πειραταὶ ἔχουν τὰ καταφύγια τους στα παράλια τῆς Ἀφρικῆς, στὸ Ἀλγέριο. Εἶναι τρομεροὶ ναυτικοί. Τὴν ἐπιτυχία τους τὴ βασίζουσι στὴ γρηγοράδα καὶ στὴ τόλμη τους. Σὰν ἀστραπὴ πετιῶνται σ' ἕνα παράλιο, ἀρπάζουν ὅ,τι βροῦν καὶ, ἕως ὅτου τὸ καλοκαταλάβουν οἱ Ἑνετοί, αὐτοὶ εἶναι φευγάτοι. Τόσο μάλιστα ἦταν ἀσύλληπτοι, ποῦ στὸ τέλος ἡ Ἑνετικὴ διοίκησις ἀναγκάσθηκε νὰ ὀργανώσῃ εἰδικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὴ καταδίωξή τους. Καὶ ἀναφέρεται στα τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὁ Ἐμμανουὴλ (Πρόντζας) Τυπάλδος, ἀρχηγὸς στὴν ὑπηρεσία αὐτῆ, ποῦ ὀργάνωσε ἔξυπνα καὶ συστηματικὰ τὴ δρᾶσι τῆς. Στὰ ψηλότερα μέρη τοῦ νησιοῦ τοποθέτησε φύλακες, γιὰ νὰ τὸν εἰδοποιῶν ὅταν ἔρχονται πειρατὲς, καὶ εἶχε ἔτοιμο γιὰ ξεκίνημα τὸ καταδιωκτικὸ τοῦ στολίσκο, δηλαδὴ 4 καταδρομικὰ—καρλακίτσια τὰ ἔλεγαν—πλοῖα.

Οἱ ἐπιδρομὲς τῶν πειρατῶν αὐτῶν, τῶν Βαρβαρέζων (1) ὅπως τοὺς ὀνομάζει ὁ λαὸς—ἦταν ἀναρίθμητες καὶ ἐννοεῖται πῶς προξένησαν καταστροφὲς μεγάλες στὸ νησί. Μιὰ ἔρευνα στα ἀρχεῖα καὶ σ' ἄλλες πηγὲς θὰ διαφώτιζε χωρὶς ἀμφιβολία πολὺ τὴ σκοτεινὴ αὐτὴ ἀποψὶ τῆς ἱστορίας τοῦ νησιοῦ. Μέσα στὴ ψυχὴ τοῦ λαοῦ ἐξακολουθεῖ ἀκόμα καὶ σήμερα νὰ ζῆ ἡ τρομάρα τῶν δυστυχισμένων κατοίκων, ποῦ ἀν γλύτωσαν καμμιά φορὰ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πειρατῶν, αὐτὸ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ ἐξηγήσουν διαφορετικὰ παρὰ ὡς ἐπέμβασι τῆς Παναγίας, ὡς ἐπέμβασι Θεϊκῆ, ὡς θαῦμα. Κι' ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆ μὲ τίς παραδόσεις, τὸν πειδ ἀψευδῆ καὶ ἀμερόληπτο μάρτυρα τοῦ παρελθόντος. Οἱ παραδόσεις αὐτὲς εἶναι πολύτιμες ἀκόμα περισσότερο στὴ περίπτωσι αὐτῆ, ποῦ ἔρχονται νὰ ἀντικαταστήσουν τὴ μεγάλη ἔλλειψι εἰδήσεων ἱστορικῶν γιὰ γεγονότα, ἀπὸ τὰ ὅποια πολλὰ ἴσως θὰ μποροῦσαν νὰ ἐξηγηθοῦν. (2).

Οἱ περισσότερες ὁμως ἀπὸ αὐτὲς ἀναφέρονται σ' ἕνα ὀρισμένο χωριό, σὲ μιὰ ὀρισμένη τοποθεσία καὶ δὲν ἔχουν γενικώτερη σημασία.

(1) Ἔρχεται καὶ ἐδῶ νὰ ἐπαληθεύσῃ τὸ ρητὸ ὅτι: «οὐδὲν κακὸν ἀμιγὲς καλοῦ» καὶ μάλιστα γιὰ ὀλη τὴν Ἑλλάδα, ὄχι μόνο τὴ Κεφαλονιά. Οἱ Ἕλληνες ναυτικοὶ ἀπὸ τίς καθημερινὲς συγκρούσεις μὲ πειρατικὰ ἐξακμήθησαν τόσο στὴ Πολεμικὴ Τέχνη, ὅστε ν' ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικὰ μὲ τὰ παιδαριῶδη των μέτρα τοὺς Τουρκοὺς κολοσσούς σὰν αὐριανοὶ πολεμιστὲς τοῦ Εἰκοσιένα.

(2) Τὸ ὅτι τὰ παλιότερα χωριά εἶναι χτισμένα στα μεσόγεια καὶ κανένα σχεδὸν δὲν εἶναι χτισμένο στα παράλια δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῆ, κατὰ τὴ γνώμη μου ἄλλοῦ, παρὰ στὸ φόβο τῶν πειρατῶν.

Ἐμείς θὰ σημειώσωμε τίς παραδόσεις, ποῦ ὅπως δῆποτε βγαίνουν ἀπὸ τῆ περίπτωση αὐτή.

Ἡ πρώτη ἔχει σήμερα ἀποκρυσταλλωθῆ στὴ παροιμία.

Οἱ μύλοι ἀργοῦν κι' οἱ δοῦλοι ἀργοῦν
κι' οἱ γαιδάροι μιὰν ὄραν.

Τῆ δημοσίευσε (1) ὁ Πολίτης καὶ τῆ συνώδευσε μὲ τὸ ἐξῆς σχόλιο.

Κεφαλληνίας παρὰ Σ. Δ. Παγώνη (κι' οἱ γαιδάροι σκόλην ἔχουν) Ἄνατ. Κρήτης παρὰ Σ. Ξανθοῦδιδου (οἱ μ. ἀργιοῦν κι' δ. ἀργιοῦν). Ἡ παροιμία ὑποδηλοῖ τὸ μέγεθος τῆς ἐορτῆς εἰς ἣν ἀναφέρεται καὶ τὴν ἐπιβαλλομένην ἀπόλυτον ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐργασίας κατ' αὐτήν. Εἶναι δὲ ἡ ἐορτὴ κατ' ἄλλοις μὲν ἡ Ἑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ (2 Φεβρουαρίου) κατ' ἄλλοις δὲ τὰ Εἰσόδια τῆς Παναγίας (21 Δεκεμβρίου καὶ διηγούνται ὅτι καθ' ἣν ὄραν εἰσήρχετο ἡ Παναγία εἰς τὸν ναὸν (κατὰ τὰ Εἰσόδια) ἢ καθ' ἣν ἐξήρχετο (κατὰ τὴν Ἑπαπαντὴν) οἱ μύλοι ἐσταμάτησαν ποῦ εἶδαν αὐτήν, ὁμοίως καὶ οἱ δουλευτάδες εἰς τὰ χωράφια καὶ τὰ ζῶα.

Δυστυχῶς ὁ Πολίτης δὲν ἀναφέρει τίνος εἶναι ἡ αἰτιολογία αὐτῆ τῆς παροιμίας τοῦ Παγώνη ἢ τοῦ Ξανθοῦδιδου. Διότι στὴ Κεφαλονιά ἡ παροιμία λέγεται γιὰ διαφορετικὴ αἰτία. Τὴν ἀφήγησι ἀφήνουμε σὲ μιὰ Κεφαλονίτισσα γρηοῦλα. Τῆ διηγόταν καὶ τὰ μάτια τῆς ἔλαμπαν ἀπὸ ἓνα ὄχι καὶ δυσκολεξήγητο φῶς. Ἡ παράδοσις εἶναι πολὺ κοινὴ—λέγεται μόνον τῆς Ἑπαπαντῆς—καὶ εἶχε πολλὰ παραλλαγὰς.

«Τὼ δὲ ντὸ θυμῶμαι. Εἶναι πάρα πολλὰ χρόνια τώρα. Ἦρτανε οἱ Βαρβαρέζοι, πήρανε ὅτι πράγματα βρήκανε μπροστά τους καὶ μαζ' ἑρεῖς ἀνθρώπους σκλάβους καὶ φύγανε γιὰ τὴ Βαρβαρία. Ἐκεῖ κάπου τοὺς πούλησαν σ' ἓναν ἀφέντη σκληρόκαρδο κι' ἄγριο. Ὅλη τὴν ἡμέρα τοῦ γε καὶ κουβαλοῦσαν μὲ γαιδάρους ἀσθέστη. Φωμὶ καὶ νερὸ ἦτανε τὸ φαί τους καὶ τοῦ θανε νὰ κοιμηθοῦνε ἀλυσσοδεμένοι τὸ βράδυ σ' ἓναν ἀχερῶνα.

Ἦταν νὰ ξημερώσῃ τῇ Παπαντῆς—βοήθειά μας—Τὸ θυμηθήκανε οἱ μίζεροι σκλάβοι καὶ λέγανε ἀναμεταξύ τους ἀναστενάζοντες· σὰν αὔριο καὶ τί δὲ γένεται στὴ πατρίδα μας. κι' οἱ μύλοι ἀργοῦν κι' οἱ δοῦλοι ἀργοῦν—κα' οἱ γαιδάροι σκόλην ἔχουν.

Σὰν ἔμαθε τ' ἀφεντικὸ τους τί εἶπανε τοῦ λέει ἄγρια· ἔτσι εἶναι;

Θὰ σὰς δείξω γῶ. Αὔριο θὰ κάτσουν οἱ γαιδάροι. Θὰ κουβαλήτε οἱ ἴδιοι στὴ πλάτη σας τὸν ἀσθέστη. Ἐκεῖνοι τί νὰ ποῦνε. Ἡ ξέρανε πῶς θὰ δούλευε τὸ καμουτσίκι. Τὸ βράδυ γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ τ' ἀφεντικὸ τους ἔβαλε καὶ τοῦ φυλάγανε. Οἱ σκλάβοι (μ) πρὶν

(1) Ν. Πολίτου Παροιμ. Β', 442.

νὰ κοιμηθοῦνε κάνανε κρυφὰ-κρυφὰ τὸ σταυρὸ τους καὶ δεηθήκανε στὴ Παναγία. Δοξασμένη ἡ χάρι σου, Παναγία, ἡ δῶσε μας τὴ λεφτεριά μας ἢ κόψε μας κάλλιο παρὰ τέτοια ζωή. Ἡ Παναγία σὰ (γ) καλοὶ χριστιανοὶ ποῦ ταν ἄκουσε τὴ δέησί τους. Τ' ἄλλο πρωτὶ βρεθήκανε οἱ σκλάβοι στὸ γυαλὸ κάτου ὄχ' τοὶ Μηνιές (1). Τῆ νύχτα τοῦ φάνηκε πῶς πῆε μιὰ καλόγρηνα καὶ τοῦ πῆρε. Σὰ φθάσανε στὴ θάλασσα ἄπλωσε τὸ ράσο τῆς καὶ τσόφερε στὸ μέρος, ποῦ βρεθήκανε. Στὸ δρόμο διψάσανε γιὰ νερό.

Ἡ Παναγία τὸ δειξε ἓνα μέρος νὰ σκάψουνε, νὰ βροῦνε νερὸ καὶ νὰ πιοῦνε. Τὸ πρωτὶ ἔτσι κ' ἔγινε. Σκάψανε σ' ἐκεῖ τὸ μέρος καὶ βρήκανε νερὸ κ' ἡ βρυσούλα εἶναι τῆ ἀκόμα. Τοῦ βρήκανε μὲ τοὶ ἄλυσσες καὶ τοὶ ἄλυσσες εὐκειῆς τοὶ φυλάνε τώρα στὴ Παναγία τοὶ Μηνιές» (2).

Ἡ παροιμία αὐτῆ, ἡ ὅποια πρέπει νὰ σημειωθῆ ἔχει ἐνδιαφέρο καὶ ἀπὸ γλωσσολογικῆς ἀπόψεως, (3) εἶπαμε πῶς λέγεται στὴ Κρήτη (εἶναι πειὰ φανερό ὅτι στὴ Κρήτη ἀναφέρεται τὸ σχόλιο τοῦ Πολίτη) τὴν ἡμέρα τῆς Ἑπαπαντῆς, γιὰ νὰ φανερώσῃ τὸ μέγεθος τῆς γιορτῆς. Πῶς πρέπει τώρα νὰ ἐξηγηθῆ ἡ διαφορὰ; Μόνον μὲ ὑποθέσεις. Ἴσως νὰ λέγαν τὴ παροιμία καὶ στὴ Κεφαλονιά γι' αὐτὴ τὴν αἰτία καὶ τῆς Ἑπαπαντῆς νὰ γινε ἐπιδρομὴ τῶν βαρβαρέζων, ποῦ ἀποκρούσθηκε. Τοῦτο ἀποδόθηκε στὴ Παναγία· ἐπλάσθηκε μιὰ παράδοσις σχετικῆ, συνδυάσθηκε κατόπιν ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη καὶ ἔλαβε τὴ σημερινὴ τῆς μορφή.

Ἡ ἄλλη μας παράδοσις ἀναφέρεται στὸ μοναστήρι στὰ Σίσινα, ἀπὸ τὰ παλιώτερα καὶ ἱστορικώτερα μοναστήρια τοῦ νησιοῦ. Λένε πῶς στὴν ἀρχὴ ἦταν καθολικό. πῶς τὸ ἔδρυσε ὁ καθολικὸς ἅγιος Francesco d' Assisi, ὁ ὅποιος πηγαίνοντας τὸ 1219 στὴ Συρία καὶ τὴν Αἴγυπτο ἀναγκάσθηκε ἀπὸ τρικυμία νὰ σταματήσῃ στὸ μέρος ὅπου σήμερα εἶναι τὸ μοναστήρι, (4) κι' ἐκεῖ ἄφησε γιὰ ἀνάμνηση μιὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἐπειτα κτίσθηκε ἐκεῖ ἓνα μοναστηράκι.

1) Μηνιές εἶναι χωριὸ τῆς Κάτω-Λειβαδιάς, σχεδὸν παράλιο.

2) Παραλλαγή ἀναφέρει ὅτι οἱ τρεῖς σκλάβοι βρεθήκανε στὸ Κεχριῶνα (παρὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ Κεχρῶν) ἓνα μοναστήρι· ἔξω ἀπὸ τὴ πόλι τοῦ Ληξουριοῦ. Κατὰ τὴ παραλλαγή αὐτὴ στὴ Βαρβαρία τοὺς ἔδεναν κάθε βράδυ ἀπὸ τρία δένδρα. Σήμερα λένε τὰ δένδρα αὐτὰ εἶναι στὸ Κεχριῶνα καὶ μάλιστα τὸ ἓνα ξερὸ. Ὅπως ἂν ποτε καὶ στὶς Μηνιές καὶ στὸ Κεχριῶνα, —τιμῶνται καὶ τὰ δύο στὴ Παναγία—ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τοῦ θρόνου ὑπάρχουν ἀλυσσοδεῖς, ποῦ λένε πῶς εἶναι τῶν σκλάβων αὐτῶν.

3) Ἀπὸ τοὺς νεώτερους καὶ φυσικὰ πειὸ ἀνεξέροους ἀκούει κανεὶς τὴ παροιμίαν ὡς ἐξῆς: οἱ μύλι' ἀργοῦ κ' οἱ δόλι' ἀργοῦ κλπ. κατὰ παρετυμολογία (ἢ μίλια ἀργοῦ κι' ἡ δόλια ἀργοῦ..) στὴν ὅποια θὰ συνετέλεσε ἐπιδρασις γνωστοῦ νόμου τῆς γεωελληνικῆς γλώσσης.

4) Δηλαδή στὸ Νότιο μέρος τοῦ νησιοῦ μεταξὺ τῶν περιφερειῶν Λειβαδιάς καὶ Ἐλιού.

Πολύς λόγος επιθεβαιώνει τη φήμη αυτή. Μεταξύ των άλλων και το όνομα του μοναστηριού και το γεγονός ότι στην είσοδό του ακόμα και σήμερα σώζεται το έμβλημα (1) του τάγματος των Φραγκισκανών μοναχών, το οποίο ιδρύσε ο Francesco d' Assisi.

Το μοναστήρι με τις πλούσιες στερεές, γιατί είχε επίσημη την προέλευσι, γρήγορα εξελίχθηκε σε μεγάλο, τότε έγινε ὀρθόδοξο δὲν είναι εύκολο νὰ ἐξακριβωθῇ. Ἀπὸ ἔγγραφο τοῦ 1563 (2) μαθαίνουμε ὅτι τότε πειὰ τὸ κατεῖχον ὀρθόδοξοι μοναχοί. Ὅπως ὅποτε τὸ μοναστήρι εἶναι περίφημο μάλιστα ἀπὸ τὴν περιφορὰ ποῦ γίνεται τῆς Εἰκόνης ἀπὸ τὸ μοναστήρι στὸν Ἅγιο Γεώργιο—τὸ Κάστρο, τὴν ἐπὶ Ἐνετῶν πρωτεύουσα. Κάποιος καστρινός, ὁ Εὐστάθιος Σκούταρης ἄφησε τὴ σημαντικὴ του περιουσία δλόκληρη στὸ μοναστήρι τὸ 1710 μὲ τὴ ρητὴ ἐντολὴ νὰ φέρουν στὸ Κάστρο τὴν Εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γιωργίου καὶ νὰ τὴν παίρνουν τοῦ ἁγίου Μάρκου. Ἡ κατάλληλη ἐποχὴ Μάιος κ' ὁ καλὸ δρόμος κἀναν τὴ διαδρομὴ αὐτὴ—τις Εἰκόνας ὅπως τις λέει ὁ λαὸς—μὰ πολυάνθρωπη καὶ θεαματικὴ πομπή.

Ἡ Εἰκόνα—ἡ Κυρά» τοῦ λαοῦ πιστεύεται πὼς εἶναι θαυματουργὴ καὶ γύρω ἀπὸ τὴν ἰδέα αὐτὴ στρέφεται ἡ παράδοσίς μας, τὴ διήγησι τῆς ὁποίας ἀφήνουμε στὴν ἴδια γρηοῦλα. Φαίνεται πὼς ἡ θέσις τοῦ μοναστηριοῦ—εἶναι σχεδὸν παράλιο καὶ ἀπομονωμένο—ἔκανε νὰ ὑποφέρῃ πολὺ ἀπὸ ἐπιδρομές. Λένε ἀκόμα πὼς τὸ ἔκαμαν ὀρθόδοξο γὰ νὰ τὸ προστατεύσουν ἀπὸ τὰ ἀρπακτικὰ χέρια ντόπιων καὶ πειρατῶν. (3)

—Οἱ Βαρβαρέζοι ἤρτανε κάποτε νὰ ληστεύουνε τὸ μοναστήρι στὰ Σίσια. Πήρτανε ὅτι ἦταν ἀξιζούμενο καὶ μπορέσανε νὰ τὸ σκώσουνε καὶ στὸ κάτω-κάτω τοῦ βουλήθηκε νὰ πάρουνε καὶ τὴν Κυρά— Παναγιά μας συχώρα μας—. Τὴ πήρτανε στὴν ἄμμο καὶ τὴν μπαρκαράνε στὴ γαλότα. Ἐπειτα λύσανε τὰ σκοινιά, σκώσανε τὴν ἄγκυρα καὶ τὰ πανιά, γὰ νὰ φύγουνε. Μὰ ἡ γαλότα οὔτε μὲ τὸ δυ-

1) Δηλαδή δύο χέρια ἐνωμένα μὲ σταυρὸ στὴ μέση π. Π. Λάμπρου Νομισματα καὶ Μετάλλια τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, Δελτίον τῆς ἱστορ. Ἐθνολογ. Ἑταιρίας Α', 193.

2) π. Κ. Σάθα Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας Β', 203.

3) Ἀξιόλογο εἶναι ὑπὸ τὴν ἐποψὴ αὐτὴ καὶ τὸ ἐξῆς σημεῖωμα τὸ λέει ὁ Τσιτσέλης—ὀρθότερα ἐνθῆμεις—καλιότερου κώδικα τῆς Εὐγγελιστρίας τῆς Πεσοάδος, ποῦ εἶναι τώρα στὸ Ἀρχειοφυλακτεῖο π. Τσιτσέλη Κεφαλλ. Συμμ. σ. 912 1727 Ἰουνίου 18 νὰ ἑξαμερόνη κυριακὴν δύο ὥραις νὰ ἑξαμερώσῃ ἡλθε μὴ γαλότα μπαρκαρέζικη καὶ ἔφθασε εἰς τὸ μοναστήρι τῶν Σισίων καὶ ἦρε τοὺς Πατέρας εἰς τὸν ὄρθρον εἰς καιρὸν τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπήρτανε σκλάβον τὸν ἡγούμενον παπὰ Ραφαήλ Ἄνιων Ποριάρη, τρεῖς ἀγιορείτας, δύο γυναῖκας καὶ ἑν παιδί πολὺ μικρὸν καὶ ἕνα καλόγηρον Σιμιντῶν. Ἐπήρτανε πρᾶγμα ἄπειρον, ἐγύμνωσαν τὴν ἁγίαν Εἰκόνα καὶ ἐπήρταν τὸ ἄσῃμ μὴ τὴν ἁγίαν Εἰκόνα δὲν τὴν ἔδρασαν τίποτε. Ἦτο ραίτης (=ὀδηγός) ὁ κατηραμένος ὁ Στραβοσπύρος ὁ Ἀρνινγᾶδος ἀπὸ τὸ Δηξοῦρι.

νατὸ ἀγέρα οὔτε μὲ τὸ κουπί τὸ κουνοῦσε ἀχ' τὴ θέση τῆς. Ψάξανε δεξιὰ—ἀριστερὰ μὴν ἔχη τίποτα καὶ γὰρ ἄφκειδ δὲν κουνιέται. Δὲ βρήκανε τίποτα. Δὲ μπόρειανε νὰ καταλάβουνε τί τρέχει. Τὴν ξαλαφρώσανε πετιῶντες πολλὰ πρᾶγματα στὴ θάλασσα, μὰ ἡ γαλότα αὐτοῦ, βολύμι ἐκεῖ στὴ θέση τῆς. Τὰ βάλανε τότε μὲ τὴ Κυρά. Τὴ βάλανε φωτιά μὰ δὲν ἐκαιότουσε. Τότες τὴ ρίξανε στὴ θάλασσα οἱ ἀλειτρούητοι. Ἐλέγανε πὼς θὰ πάη στὸ πάτο ἀχ' τὸ βάρος λειά, ὡ τοῦ θαύματος, ἡ Κυρά τὸ κύμα—κύμα βγήκε στὴ στεριά καὶ σταμάτησε στὴν ἄμμο.

Οἱ Βαρβαρέζοι σὰν εἶδανε τὸ θαῦμα τὸ πιασε τρεματοῦρα καὶ τοῦ δόσανε ποῦ φύγει—φύγει. Ὁ κόσμος σὰν τόμαθε ἔτρεχε μὲ κερὰ καὶ μὲ λιβάνια νὰ προσκυνήσῃ τὴ χάρι Τῆς».

«Ἡ Κυρά», ἡ παλιὰ καθολικὴ εἰκόνα εἶναι ἀληθινὰ ἀπὸ πίσω μισοκαμένη.

Εἶναι πολὺ λυπηρό, πὼς οἱ ἱστορικοὶ τῆς Κεφαλονιάς δὲ δόσανε γὰ τὰ νεώτερα μάλιστα πρᾶγματα σὶς παραδόσεις τὴ σημασία ποῦ τοὺς ἀνήκει. Καὶ μοῦρχεται τώρα στὸ νοῦ ἡ ἱστορία τοῦ saggio storico dell' isola di Cefalonia τοῦ Ἰωάννη Λοβέρδου Κωστή. Μερικὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου αὐτοῦ—γράφηκε στὰ 1829—δημοσιεύθηκαν στὴν παλιὰ «Ἰόνιο Ἀνθολογία» (1) τῆς Κέρκυρας. Ὁ Κωστής πρόσεξε πολὺ τὴ λαογραφία καὶ γι' αὐτὸ καὶ στὰ κεφάλαια αὐτὰ γράφει μερικὰ γὰ σύγχρονες παραδόσεις. Ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ παρατηρεῖ στὸν συγγραφέα ὅτι: τὰ ἔθιμα ταῦτα—πρόκειται γὰ παραδόσεις—εἶναι κοινὰ εἰς ὅλα τῆς Ἑλλάδος μέρη (2). Σὰν νὰ μὴ ἔφθανε νὰ κάμῃ πολὺτιμες τίς παρατηρήσεις αὐτὲς τὸ γεγονός ὅτι λέγονται καὶ στὴ Κεφαλονιά. Ἀφήνω κατὰ πόσο εἶναι ἀληθινὸς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ περιοδικοῦ. Ἄς σημειωθῇ ἀκόμα σχετικῶς πὼς τὸ παλιώτερο αὐτὸ χειρόγραφο χάθηκε (3) καὶ μαζί του χάθηκαν ἀσφαλῶς πολὺτιμες λαογραφικὲς εἰδήσεις. Οἱ μεταφράσεις του στηρίζονται σὲ νεώτερα καὶ συντομώτερα χειρόγραφα καὶ πολὺ λίγα μᾶς λένε σχετικῶς. Ἡ σπουδαία, καθὼς λένε, λαογραφικὴ ἐργασία τοῦ Τσιτσέλη δὲν εἶδε κατὰ μέγα μέρος ἀκόμα τὸ φῶς. Πρέπει ἄρα γε νὰ ἐπαναλάβουμε καὶ μεῖς ὅτι πρέπει νὰ τὸ δῇ τὸ γρηγορώτερο;

Ἀθήναι, Ἰούνιος 1928

Θ. Σ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΣ

1) π. Ἰόνιος Ἀνθολογία φάκελλοι (=τεύχη) 3,4,5 καὶ 6 τῶν ἐτῶν 1834 καὶ 35.
2) αὐτοῦ 1834 φάκελλοι Γ' 6.509.
3) Ἐστὶ τοῦλάχιστο μᾶς ἔλεγε ὁ διακεκριμένος γαιατρὸς καὶ μὲ τόση ἐπιτυχία καταγινόμενος μὲ τὴν ἱστορία στὴν ὥρα τῆς σχολῆς του κ. Ριχάρδος Διαβθυνόπουλος.

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,"

XVIII.

Τρανός ναός Ἀγάπη εἶναι χτισμένος
 γιὰ σὲ στὰ τρισβανά μου μέσα στήθη
 καὶ θρόνος λαξευτὸς εἶναι στημένος
 ἐκεῖ, ποῦ τίποτ' ἄλλο δὲν ἐστήθη.
 Σὰν πρώτη λειτουργία, μέσ' ἀπ' τὰ βύθη,
 ἐβγήκε τῆς ψυχῆς μου μυρισμένος
 λιβανωτὸς ἡ ἀνάσα μου κι' ἐχύθη
 γύρω σου, ἀγγελικὸς κι' αἰθέριος αἶνος.
 Τὸ στόμα μου, ἀσημένιο θυμιατῆρι
 κάπνιζε μύρα, κι' ἄλικη ἡ καρδιά μου
 τῆς κοινωνίας σου γίνηκε ποτῆρι.
 Μὰ ἀντὶς ψαλμόν, πρωτάκουστο σι' αὐτιά μου
 εἶπα τραγοῦδι, ποῦρθε νὰ μὲ σύρη
 μαζί σου σ' ἓναν νέο χορὸ γάμου.

PITA N. ΜΠΟΥΜΗ

M. ΒΑΛΣΑ

ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

(Στὸ τεῦχος 19—20 τῆς Ἀνθολογίας τόμος Β', σελ. 86, στὴν ἀρχὴ τοῦ καιμένου «Τὸ Ἴόνιο Θέατρο», γίνηκε μιὰ τυπογραφικὴ ἀβλεψία· ἔτσι παραλείφθηκε μιὰ σελίδα χειρογράφου ποῦ ἀναδημοσιεύουμε σήμερα. Ζητοῦμε συγγνώμη ἀπὸ τὸν ἐκλεχτὸ συνεργάτη μας κ. Βάλσα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγαπητοὺς μας ἀναγνώστες).

Δεδομένου πὼς οἱ Ἕλληνες μονάχοι τοὺς δίνουν τὴ δάφνη τῆς ποίησης στὴ Ζάκυνθο καὶ τῆς μουσικῆς στὴν Κέρκυρα δὲν εἶναι καθόλου παράξενο νὰ βλέπουμε τὴ δραματικὴ φιλολογία νὰ πέρνει μιὰν ἀξιοπρόσεχτη ὠθηση στὰ Ἐφτάνησα ἀπὸ πολὺ ἔνωρις. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἡ ὠθηση αὐτὴ, συγκρινόμενη μὲ τὴ φιλολογικὴ ἀνθηση τῆς Κρήτης εἶναι λίγο ἀργητὴ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὅμως ἡ διατήρηση τῆς Ἑνετικῆς κατοχῆς ἐξασφάλισε στὴ νεαρὰ αὐτὴ φιλολογία μιὰν ἐξέλιξη ποῦ διάρκεσε πολὺ κατόπιν ἀπὸ τὴν τελειωτικὴ κατοχὴ τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ποῦ ἀποξήραναν κ' ἐσβυσαν κάθε πνευματικὴν ἐκδήλωση. Αὐτὸ δὲ θέλει ὅμως νὰ πει πὼς δὲ γίνονταν ἀπὸ πολὺ ἔνωρις δραματικὲς παραστάσεις στὰ Ἐφτάνησα. Ὁ Σπύρος Δε-Βιάζης, ὁ μεγάλος πολυμαθὴς καὶ εἰδικὸς σ' αὐτὰ, περιγράφει μιὰ δραματικὴ παράσταση ποῦ δόθηκε στὴν Κέρκυρα, στὴν πλατεία τοῦ Ἁγ. Μάρκου, τὸ καρναβάλι τοῦ 1532 (1). 39 χρόνια ἀργότερα στὰ 1571 οἱ Πέρ-

(1) Περιόδ. Ἀνατολή (ἔτος Α', ἀρ. 12). Ἦταν μιὰ μομαρία, εἶδος παρωδίας ἢ σάτυρας, τοῦ αὐτοῦ εἴδους μὲ κείνα ποῦ παίζονταν στὴ Βενετία στὰ συμπόσια καὶ τοὺς γάμους καὶ ποῦ ἀργότερα παίζονταν στὴν πλατεία δημοσίᾳ.

σες τοῦ Αἰσχύλου παίχτηκαν σὲ ἰδιωτικὴ παράσταση στοὺς εὐγενεῖς τῆς Ζακύνθου. Μερικὲς κωμωδίες τοῦ Πλάυτου, μερικὰ ἔργα τοῦ Σενέκα καὶ μιὰ ἢ δυὸ τραγωδίες τοῦ Εὐρυπίδη ἀποτελοῦσαν τὴ βάση τοῦ παλιοῦ ρεπερτόριου, ἐνῶ τὸ τότε μοντέρνο θέατρο ἀντιπροσωπευόταν ἀπὸ τὴν ἰταλικὴ κωμωδία, ποῦ μόλις γενόταν καὶ ἀπὸ τὰ πρῶτα δοκίμια τῆς τραγικῆς ἰταλικῆς μούσας. Παρ' ὅλα αὐτὰ, πρᾶγμα χαρακτηριστικώτατο στοὺς Ἕλληνες, τὰ κομμάτια ποῦ τὸ θέμα τοὺς ἦταν παρμένο ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία, προτιμήθηκαν πολὺ ἀπὸ τοὺς διοργανωτὲς τῶν ἰδιωτικῶν δραματικῶν παραστάσεων. Ἔτσι βεβαίως πὼς ὁ ἐνετὸς Λουβωδικὸς Dolce, ποῦ οἱ ἔξη τραγωδίες τοῦ Ἰοκάστη, Μῆδεια, Διδώ, Ἰφιγένεια, Θυέστης, Ἐκάβη, θύμιζαν μὲ μόνοις τοὺς τίτλους τῶν τῆς παλιῆς δόξης, ἦταν συγγραφεὺς γνωστότατος καὶ πολυεχτιμούμενος στὴν Κέρκυρα, ὅπως κι' ὁ Trissino μὲ τὴ Sofonisba, ὁ Roncellai μὲ τὸν Ὀρέστη του, ὁ Guistiniano μὲ τὴ μετάφρασὴ τοῦ τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου, ὁ Torelli μὲ τὴ Μερόπη του κ.τ.λ.

(Σημ. Τὸ ὑπόλοιπο κείμενο πάει ταχτικά).

ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΚΑΣΗΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Μᾶς μένει νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ συγγραφέα τοῦ Χάση καὶ τὸ ἔργο του.

Ὁ Δημ. Γουζέλης εἶνε μιὰ ἀπὸ τίς χαρακτηριστικώτερες φυσιογνωμίες τῶν ἀρχῶν τοῦ XIX αἰῶνα. Γεννήθηκε στὴ Ζάκυνθο στὰ 1774 ἀπὸ γονεῖς εὐποροῦς καὶ εἶναι ἀπὸ κείνους ποῦ ὄχι μονάχα μὲ τὴ συμμετοχὴ τους στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία συνέτειναν² κι' ἔλαβον μέρος στὴν ἐπανάσταση τοῦ 21 ἀλλὰ καὶ ἐπέζησαν ἀρκετὸ χρόνο γιὰ νὰ δοῦν ἓνα μικρὸ μέρος τοῦ πατρογονικοῦ ἐδάφους ἐλευθερωμένο ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ καὶ νὰ λάβουν ἐνεργὸ μέρος στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες τῆς ἀναγεννόμενης Ἑλλάδας.

Πέρασε τὰ παιδικὰ του χρόνια μὲ τὸν περίφημο καθηγητὴ Μαρτελάο, ποῦ τὸν ἐμόνησε στὰ θέληγτρα τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ τῆς κλασσικῆς μόρφωσης. Ὁ νεαρὸς μαθητὴς ἀκολούθησε συγχρόνως σοβαρὲς ἐπιστιμονικὲς σπουδὲς μὲ τὸν ἴδιο δάσκαλο, ὡς τὴ στιγμή ποῦ μπήκε στὴ σχολὴ τῶν Φραγκισκανῶν. Ἐκεῖ τελειοποιεῖται στὰ Λατινικὰ καὶ τελειώνει τίς σπουδὲς του τῆς ἰταλικῆς καὶ γαλλικῆς γλώσσας.

Ἡ ἀγάπη του στὴ φιλολογία φαίνεται ἀπὸ ἔνωρις. Ἦταν ἀκόμη μαθητὴς ποῦ πείραζε τοὺς συμμαθητὲς του καὶ τοὺς δασκάλους μὲ τὰ ἔξυπνα ἔμμετρα ἐπιγράμματά του. Δεκάξη χρόνων μὲ πρωιμότητα ἀξιοσημείωτη ἔγραψε τὸ Χάση, τ' ἀριστούργημά του.

Ἀνακατεμένος στὶς πολιτικὲς διαμάχες τοῦ τύπου τοῦ στο τέλος τοῦ XVIII αἰῶνα, πέρασε μιὰ ζωὴ ἀπὸ τίς πιὸ περιπετειώδεις.

Ἐπιστηρίζας τοὺς Γάλλους στὴ κατάλυση τῆς Ἑνετικῆς κυριαρχίας καὶ στὴν Ἐφτάνησα, ποῦ τόσο μισοῦσαν ὅλοι οἱ πατριῶτες—κι' ὁ Γουζέλης ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐνθερμους—αἰχμαλωτίστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἔταν στὰ 1800 μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ρώσων κατῶρθωσαν

νά διώξουν τους Γάλλους, και ρίχτηκε στις σκοτεινές φυλακές της Κωνσταντινουπόλεως. Δεν ξανάειδε την πατρίδα του παρά μετά την ειρήνη και για λίγο καιρό, γιατί νέα κακά τον περίμεναν στον τόπο του. Το συντηρητικό κόμμα κι' η άριστοκρατία της Ζάκυθος, που ή παρουσία των Ένετων βοήθησε τρομερά στο να επιβάλλουν τη δύναμή τους στο λαό, τάβαλαν με τους δημοκράτες που με τον έρχομό των Γάλλων είχαν ξεσηκώσει το δυναστευόμενο λαό τόσο έναντι των ξένων δεσποτών όσον και έναντι των άριστοκρατών του τόπου των. Έτσι ο Γουζέλης που καταγόταν από το λαό, του όποιου ήταν πάντα πιστός κι' ειλικρινής φίλος, κατάλαβε πώς ή διαμονή του στην Ζάκυθο ήταν γεμάτη κινδύνους. Έκπατρίστηκε έκουσίως και κατέφυγε στην Τεργέστη απ' όπου περνώντας την Ίταλία πηγαίνει στην Γαλλία, ζητώντας άσυλο, και γράφεται έθελοντής στον Ίταλικό στρατό του Ναπολέοντα με το βαθμό του άξιωματικού. Δυστυχώς τ' άστρο του Βοναπάρτη άχνισε με τη σειρά του κι' ο Γουζέλης έπειτα από πολλές ταλαιπωρίες στη Βόρειο Ίταλία έγκαταστάθηκε και πάλι στην Τεργέστη όπου έκανε τον καθηγητή για να ζή. Άλλα άνθρωποι του χαρακτήρα του Γουζέλη δεν μπορούν να μένουν άδρανεϊς και να τον που από πολυ ένωρίς μυσείται στα μυστήρια της Φιλικής Έταιρείας και άφοσιώνεται στο κολοσσιαίο και επικίνδυνο έργο της συμβολής στην προπαρασκευή του μεγάλου έπαναστατικού κινήματος του 1821. Και δεν μπορεί να ισχυρισθώ κανεις πώς ή συμμετοχή του ήταν ανάξια λόγου γιατί εϋθύς με την κήρυξη της έπαναστάσεως έσπευσε να επιστρέψη κρυφά στην πατρίδα του, απ' όπου πέρασε έπειτα από λίγο στην Πελοπόννησο με εξήντα ακόμα έθελοντές συμπατριώτες του. Ξεφεύγει την προσοχή των Τούρκων, ένώνεται με τους έπαναστάτες και λαβαίνει μέρος σε πολλές μάχες και ιδίως στις πολιορκίες της Μεθώνης και του Νεόκαστρου. Ο ζήλος και ή θέρμη πουδιδειξε για την υπηρεσία της Ίδέας είναι παραδειγματικοί. Κατά τον πόλεμο πολέμησε αδιάκοπα και μετά την σύναψη της ειρήνης δεν έπαυσε να προσφέρει την ενεργητικότητα και δραστηριότητά του για την ευτυχία του αναγεννόμενου μικρού κράτους. Γίνηκε κατά σειρά νομάρχης, διοικητής κ.τ.λ. Η διοικητική ικανότης του στάθηκε στο ύψος της άντρείας του. Μπορεί να πει κανεις πώς ήταν άξιος της πατρίδας, ή όποια από μέρους της δεν του φάνηκε άγνώμων. Του παραχωρήθησαν γαιτες και τιμές κάθε είδους. Μόνο ή τύχη του φύλαγε μια σκληρά λύπη. Ένω γεμάτος τιμές περνούσε ειρηνικά τα γηρατειά του, στο άνθος της ηλικίας του πέθανε ο μοναχογιός του. Ο ποιητής τόσο λυπήθηκε για το αλφνίδιο τουτο δυστύχημα που δεν επέζησε πολυ. Σ' ένα ταξίδι του που γύριζε από τη Ζάκυθο στα 1843 πείθαγε ξαφνικά στην Ήλεία ο' ένα σπίτι όπου ειχε περάσει την νύχτα. Θά-

φτηκε στο κοιμητήριο του χωριού "Άγιος Γωάννης στα περίχωρα του Πύργου (1).

Κρίνοντας τον άνθρωπο από την ζωή του θα μπορούσαμε να τον έχτιμήσουμε όρθά.

Το έργο του Γουζέλη δεν είναι μεγάλο. Ο συγγραφέας του Χάση δεν ήταν ένας λόγιος επαγγελματίας, παρά την κλίση του στην ποίηση και τα γράμματα. Παρατηρώντας προσεχτικά τον κατάλογο των έργων του βλέπουμε πώς ή εμπνευσή του έξαρτιόνταν κυρίως από τις φροντίδες της στιγμής. Στα θρανία του σχολείου, δεκάξη χρόνων, όταν περνούσε ζωή ευτυχισμένη δίχως καμιά φροντίδα, γράφει έμμετρα το έργο του ο "Χάσης". Άργότερα στο δεύτερο ταξίδι του στην Τεργέστη, όποχρωμένος να έξασκει το κουραστικό επάγγελμα του καθηγητή για ν' ανταποκρίνεται στις ανάγκες του, συντάσσει σχολικά βιβλία (Παιδαγωγικά μαθήματα, 1815). Τέλος ή έλληνική επανάσταση του έμπνέει θέματα πατριωτικά και ιστορικά: «Σάλπισμα πολεμιστήριον», Ναύπλιο 1827 — «Τά κατά τους Έλληνας», Αίγινα, 1836 — «Χρονολογικός πίνακας της Έλληνικής Έπαναστάσεως» — «Δάμων και Φιντίας ή Διονύσιος τύραννος των Συρακουσών», Ναύπλιο, 1835, πατριωτικό δράμα κατά πολυ κατώτερο του «Χάση». Δυο μεταφράσεις. («Το τσάκωμα του Άη Ρόκου», Βενετία 1805, και ή «Ίερουσαλήμ Έλευθερωμένη», Βενετία 1807), ένα ποίημα «Η κρίσις του Πάριδος» (Τεργέστη 1817) και ένα βιβλίο *Γνωμικών* (1832) κλείνουν τον κατάλογο.

(Μετάφραση ΜΑΡ. ΜΙΝ.)

Δ. ΒΑΛΣΑΣ

Στ' άλλο φύλλο: «Ο Χάσης», ανάλυση του έργου.

1) Οι βιογραφικές αυτές σημειώσεις όφείλονται κατά μεγάλο μέρος στις πληροφορίες του Σάθα (Νεοελληνική φιλολογία σ. 674) του Π. Χιώτη και του Π. Α. Άδούρη. Οι τελευταίες δυο προλογίζουν τις εκδόσεις του 1861 και 1900.

ΚΑΠΟΙΑ ΝΥΧΤΙΑ...

Έφριξε λάξο ο Θάνατος
ν' άρπάξει τη Ζωή
σε δαχτυλίδι σφιγγοντας το γυρο του λαιμού της,
Μ' άστόχησε αναπάντεχα,
κ' ένιωσα το λαχτάρισμα του παιδεμού της.

Έφυγε ο μαύρος,
μά θα 'ρθει κάποια νυχτιά τ' Άπρίλη
με το μουγκό χαμόγελο
στα ώχρά του χσίλη.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ και τη Ζωή Θεοιαμβικά
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Δράμα 4, Δ'. 1928.

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΡΙΚΟΥ

ΑΠΟ ΤΙΣ "TORTURE DELLA SFINGE,"

ΕΜΜΕΤΡΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ 7 ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

(Οι ἀναγνώστες μας θὰ γνωρίζουν τὸν Ἕλληνα ποιητὴ Βρίκο ἀπὸ τὴν κριτικὴ τῆς παραπάνω συλλογῆς του ἀπὸ τὸν πολῦτιμο συνεργάτη μας Δ. Ζαυθηνό. Θέλοντας ὁμως νὰ γνωρίσωμε πλατύτερα στὴν Ἑλλάδα ἕναν Ἕλληνα ξενητεμένο πού τὸ ἔργο του, ἰταλιστὶ εἶν' ἀλήθεια, ἐχτιμήθημε βαθειὰ ἀπὸ κριτικούς σὰν τὸν Pietro Fedele, Guido Mazzoni, Benedetto Croce, G. Lipparini, A. Ottolini, G. Borghese, V. Cian, Pierre de Nolhac κτλ. πού ἐνθουσιάζονται καὶ μὲ σεβασμὸ ἐξεφράστηκαν γιὰ τὸ ταλέντο του καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐμπνευση τῶν στίχων του, δίνουμε τίς παρακάτω μεταφράσεις πού ἀποδίδουν ἀγὰ τὴν ποίηση τοῦ Βρίκου). Ι. Α.

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Σὲ ἡδονὲς διαφθορᾶς μιὰ σβυσμένη ζωὴ, ὄχι δὲν ψάλλω,
κι' ὁ ὀστρός μου δὲν διαβαίνει τὰ ξένα μονοπάτια.
Μὰ ἀνάλαφρα, ἢ ἀρμονίες, τῆς ἀρχαίας ὠμορφάδας τὴν ὄψη
καὶ δωρικὲς κολῶνες γυροῦν 'σ τὴν καρδιά μου
Καλοὺς οἰωνοὺς ζητᾶνε γιὰ ἐλπίδες καινούργιες, σ' αἰώνιες
ἐνθύμησες χροναῶν, πού ὀλόφωτοι ἐπεράσαν.
"Ὡ! ἐσύ, γαλήνια λίμνη, ἢ ψυχὴ μου ἀρμενίζει ποθώντας
ναῦρη ἕνα καταφύγιο, φαῖδρη ἂν κι' ἀποσταμένη!
"Ὡ τῆς παντοτεινῆς καὶ θείας ποίησης γλυκὴ ἔσθ' ἡ λίμνη,
πού 'σ τῆς ἀπρογιαλῆς σου γελᾶει μιὰ ἀνοιξή αἰώνια!
Γύρω λαλοῦν πουλάκια, ἐδῶ ἢ δροῦ σὲ ξανάσασμα κράζει
νωθρό, σὲ μιὰ πού σβνέται γλυκερὰ μελαγχολία.
Γάργαρα τραγουδοῦν, ἐσέ, ὦ Φοῖβε, 'στὴ χλόη τὰ ποτάμια
περνώντας, πού μιὰ δόξα αἰώνια κυλᾶς 'σ τὰ οὐράνια.
'Σ τοὺς λόφους, 'σ τὰ ὠμορφα ἄνθη, λεπτὰ ἢ "Ἰριδα δάχτυλα ἀπλώνει
καὶ ὅλα τὰ μυρωμένα χρώματα χύνει ἐπάνω.
Κι' ἀπὸ βουνάκια, λίμνη, ποτάμια, ἀπ' τὴ χλόη πού εὐωδιάζει
χτυπᾷ ἕνα νέο σ' τὴν αὔρα καὶ ὀλόχαρο τραγοῦδι.
Πᾶν, τῆς ζωῆς αἰώνιε θεέ, μυστικὰ ξαναγύρνα, κι' ἄς δώση
καινούργια ζωὴ 'σ τὸν κόσμον ἢ κρύφια δυνάμη σου.
'Σ τῆς μπλούζας τὸν ἰδρῶ γελαστὴ ἄς φέγγη ἐπάνωθε ἢ ἐλπίδα
κι' ἄς λάμπη ὁ ἥλιος 'σ τοὺς κάμπους ἐπάνω τῆς ὁμόνοιας.
Μιὰ νέα ἐποχὴ ἄς προβάλλη ν' ἀστράφτουν τὸ δίκιο κι' ἢ ἀλήθεια
κι' ὄχι τὸ μαῦρο δόγμα μὲ τὸν αἰώνιο χάρο!

ΣΦΙΓΓΑ

Τὸ ἄρμα τῆς ζωῆς μοιραῖο, γοργό, ἐδιάβαινε τὸ δρόμο του· μαῦρος
ὁ οὐρανὸς ἦτανε· ἐκείνη τετωμένη
κνττάει, καὶ μὲ σφιχτὰ σὲ κορμὸ μαρμαρένιο τὰ μπράτσα,
νύχια πού ἀρπάζουν κρυφὰ, ἐλαφρὰ τὰ χέρια,
στέκει, καὶ τὴν ψυχὴ 'σ τὰ βαθειὰ τῆς καὶ ὀλάνοιχτα μάτια
μὲ ἀνιγμα σιδερένιο ἢ ἀσπλαγχνὴ ἀλυσσοδένει.

ΤΡΙΠΤΥΧΟ

Σοῦπλεξα, ἔλεγε ὁ χρόνος πού διαβαίνει,
ὠραῖο στεφάνι ἀπ' ὄνειρα κι' ἐλπίδες,
σ' ἔκαμα ὅ,τι ἔχεις γένει,
κι' ἐρωτικὴ χαρὰ ἀπὸ ἐμένα εἶδες.

Μάταιη καὶ διαβατᾶρα ἂν ἦτανε ἢ ὦρα,
μὴν καταριέσαι· ἂν κάποτε περᾷ
τὰ στήθη σου τοῦ Ἀπρίλη ἢ ἀχτίδα, ὦ τώρα
σοῦ δίνω ἐγὼ τὴ ζωὴ ἄλλη μιὰ φορὰ.

**

Λέει τὸ παρόν: 'Σ τὸν κίνδυνο ἂν δὲν γέρνης,
ἐγὼ τὴν καρδιά σου ἔχω φαρμακώσει,
μόνο ἀπὸ μένα πέρνεις
τῆς ζωῆς τὴν ἄγριαν ἐγνοια καὶ τὴ γνώση.

Σὲ ἀτέλειωτους ἀγῶνες σ' ἔχω κάνει
καὶ ἀντέχεις· 'σ τὴν ψυχὴ σου ἔδωκα ἐγὼ
τὴ λάμψη ἀπ' τὸ καθήκον, νὰ γλυκάνη
τοῦ πόνου τὸν ἀσίγητο καῦμό.

**

Κ' ἔλεε τὸ σκοτεινὸ μέλλον κλεισμένο
σ' ἀδιαπέραστα πέπλα: 'Εγὼ ἢ βουβὴ
Σφίγγα, ἔχω ἀγκαλιασμένο
τὸ ριζικὸ πού ἀδιάκοπα σὲ ὠθεῖ.
"Ὡ μάταια μὴ ζητᾶς καὶ ἄς μὴ σὲ γνοιάζη
σιμὰ σου θλίψη ἂν ἔρχεται ἢ χαρὰ.
Μυστήριον εἶνε ἢ ζωὴ, πού ἄγρια ἀγκαλιάζει
καὶ σιδερένια ἢ μοῖρα κυβερενᾷ.

ΙΔΑΝΙΚΟ

Μάταιη ἢ ἐλπίδα ἢ φλόγα, ποῖ σὲ δαῦτη
καίεται μὲ γνώση ὁ κρύφιος λογισμός,
μέσ 'σ τὸ μεγάλο πόθο, ὅσο περὶ ἀνάφτει,
τόσο λάμπει μακρύτερα καὶ αὐτός.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ

'Επαψε ἢ μόρα, σκοροῦν τὰ σύγνεφα
'σ τὰ οὐράνια, πού ὅλα τὰ 'σκοτιδιάζανε·
σὲ ἀμους ροδόχρυσους 'σ τὴ δύση
γαλανὰ πλάτη χαμογελοῦνε.

Μὲ ὠχρὸ φῶς ὁ ἥλιος τὰ σπήτια ἐτύλιξε
πού ἀκόμα, κῦττα, βροχὴ ὅλα στάζουνε:
καὶ 'σ τὸ λιθόστρωτο ροδίζει
πού ἢ στάλες λάμπουνε σὰν πετράδια.

'Ἐτσι ἢ παρθένα μονάχη καὶ ἄγρυπνη
ψηλάθε βλέπει τὸ ἀσημοφέγγαρο·
μὰ ἔαφνω ἀπόμακρα γροικέται
σὰν ποδοβόλημα μὲς 'σ τὴ νύχια.

Καὶ νά, ἢ καρδιά τῆς πού ἐχτύπαε, στέκεται
πειά, τὴν γαλήνη γύρω ἀκουρμένεται·
τὸ βῆμα ἐξύγωσ' τὰ μάτια
λάμπουνε ὀλόχαρο μὲς 'σ τὸ κλάμμα.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

'Στοὺς λόφους τῆς Ἑλλάδος, 'σ τὸν ἥλιο τριαντάφυλλα ἀνοίγουν.
Μὲ σ τὴν καρδιά σου βάλτα γλυκερὰ παρθένα.
Τὰ στέλνει δροσερὰ 'σ τὸ πέλαο μακρὰ, πού τὸ στίχο
καὶ τὴν ψυχὴ σου 'σ τὸ κύμα του σοῦ φέρνει.
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΟΥΣ
Ἡ ἀνοιξή 'σ τὸ ἀγεράκι γλυκὰ νέθει τώρα. 'Απὸ τὸ 'Ἴονιο
μυρωδιὰ ἀπὸ ἀρμύρα δυνατὴ ἔρχνεται.

ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

Τώρα μιὰ φούχτα γῆ σὲ σφίγγει κι' ὁ ὄπνος
τοῦ δίκαιου σὲ κρατεῖ, ὦ ἐσὺ, ποὺ πόνους
μοῦδωκας καὶ χαρὸς 'σ τὴ ζωὴ καὶ ποὺ ἴσιος
μ' ὠδήγαες 'σ τὸ ἔργο. Σοῦ 'τρεχε ἀπ' τὰ χεῖλη
ποτάμι ἢ ἀγάπη καὶ μακρὰ 'σ τὰ ξένα
τῆς πολυαγαπημένης σου πατρίδας
ἢ ἐνθύμηση σ' ἐγλύκαινε κ' ἐκένεπας,
ποὺ 'σ τὸ αἷμα ἐκλήρονόμησα. Τῆς μνήμης
'σ τὸν τάφο σου αἰώνιο τὸ ἄνθος νὰ φυτρῶνῃ!

ΞΕΝ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Ἡ διάβα τοῦ χρόνου γιὰ τὴν Πίτσα δὲν εἶχε καμμιά σημασία. Ἐνα ρέμμα γέλοιου τρελλοῦ, ἕνα μεθύσι ἄγριας χαρᾶς γιόμιζε τίς ἡμέρες τῆς ἀλόγιαστα καὶ τὴν ἔριχνε σὲ μιὰν ἀπόλυτη ἐγκατάλειψη καὶ ἀδιαφορία γιὰ ὅ,τι ἄλλο. Ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὴ τῆς. Ἦταν ἡμέρες θλιβερὲς ποὺ ἄκουγε παρατηρήσεις γιὰ τὸ χαραχτήρα τῆς. Στὴν πραγματικότητα τῆς κακομοιριάς ἤξερε νὰ δημιουργεῖ ἕνα κόσμο ὄνειρα χρυσᾶ ποὺ ἔκαναν τὴ ζωὴ τῆς πάντα χαρούμενη, μιὰν ἀδιάκοπη μετάβαση ἀπὸ τὸ ἕνα εἶδος τῆς χαρᾶς στὸ ἄλλο. Τὴ μετρημένη ρυθμικὴ ζωὴ, ποὺ ὁ πολὺς κόσμος ἀκολουθεῖ μὲ σκυφτὸ κεφάλι ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του ἀποδίνοντας ὄλα στὴ μοῖρα του, ἢ Πίτσα περιφρονοῦσε βέβαιη πὼς αὐτὴ δὲν θὰ τὴν περνοῦσε ποτέ. Αὐτὴ ζοῦσε σὲ παντοτεινὴ ἐξέγερση χαρᾶς καὶ αἰσιοδοξίας.

Ἄφηνε πάντα δλάνοιχτα τὰ μεγάλα παράθυρα τῆς φωτεινῆς τῆς κάμαρας. Ἔστηνε μέσα ὁ ἥλιος ἐλεύθερα τὸ χρυσὸ του βασιλείου, σὲ κάθε γωνιὰ λαμποκοποῦσε τὸ ἀναγάλισμα μιᾶς ἤσυχης χρυσῆς χαρᾶς ποὺ τὴν ἀπολαβαίνει καὶ τὴν αἰσθάνεται ὁ καθένας. Παρόμοια ἀντίκρυζε τὸ γαλάζιο φῶς τῆς ἀστραπῆς κι' ἦταν γι' αὐτὴν σημάδι γιορτῆς ἄγριας, καταστροφῆς, μιὰ φωτεινὴ δίψα γιὰ ἐξολόθρευση ποὺ σπάνια ξέρουν νὰ τὴν χαίρουνται οἱ ἄλλοι. Καὶ ἴσως ἢ Πίτσα τὸ βροντοκόπι νὰ τὸ χαίροταν περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἀψεγάδιαστο ἥλιο. Τὸ πρῶτ' πρὶν νὰ καλοανοίξει τὰ μάτια ποὺ τῆς ζητοῦσαν ἀκόμη ἀνάπαψη, τὸ σῶμα τῆς κουνιόταν μὲ νευριασμένη ἀνυπομονή σία μέσ' τὸ κρεβάτι, ἔτριβε τὰ δάχτυλα τῶν ποδιῶν τῆς ἀναμεταξύ τους, βιαστικὴ νὰ πεταχτεῖ στὸ παράθυρο νὰ ξεχύσει στὴ γειτονιά τὸ εὐθυμο ροβολητὸ τῆς γλωσσίστας τῆς ποὺ ὀγκωνόταν ὡς τίς ὄρες τῆς νύχτας στὴ σιωπῇ.

Μιλοῦσε ἀτέλειωτα μὲ τίς γειτόνισσες, ἔπαιζε μὲ τὰ παχουλά τους παιδάκια καὶ ἔδωζαν πάντα τὰ δάχτυλα στὸ στόμα, πείραζε τὰ μορτάκια καὶ ὅταν οἱ κουδέντες ληγοκαίγονταν πετοῦσε κανένα λόγιο στοὺς διαβάτες.

Ἡ τρελλὴ εὐθυμία τῆς Πίτσας μεγάλωνε. Ἦταν στὴν ἀκμὴ τοῦ ἱλιγγου τῆς μανιασμένης χαρᾶς, μπροστὰ στὸν ἐπικίνδυνον κι' ἀκρά-

τητο γκρεμὸ τῆς, ποὺ κάθε βῆμα στὰ πίσω εἶν' ἕνα χτύπημα στὴ ζωὴ. Μέσα ἐκεῖ φαινόταν ἡ μορφή τοῦ νέου ποὺ περνοῦσε κάθε πρῶτ' καὶ τὴν κύταζε μὲ γλυκὰ μάτια. Ἐνα νέο μοτίβο χαρᾶς μὲ ζωντανὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ χαρὰ τῆς ἀτόφια συγκεντρώθηκε στὸ νέο, δέθηκε μαζί του, ἀφομοιώθηκε μ' αὐτόν. Ἄν δὲν περνοῦσε αὐτός, τώρα ἢ Πίτσα θ' ἄστεκε μὲ τὸ κεφάλι σκυφτὸ ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ θ' ἀποροῦσε ὕστερα πὼς πέρασε.

Μιὰ δυὸ μέρες δὲν φάνηκε στὸ παράθυρο ἢ Πίτσα. Οὔτε ἀκούγονται τὰ γέλια τῆς. Ἀρρώστησε βαρεῖα καὶ ὑποχρεώθηκε νὰ μείνει στὸ κρεβάτι. Ἡ ὀλοφώτεινη ἄσπρη κάμαρα ἔχει κάτι τὸ παγερό. Ἐνας σκοτεινὸς ἴσκιος τριγυρνᾷ στὴ ζάλη τῆς ἀρρώστειας τῆς καὶ βαραίνει τὸν ἄερα σὰ νᾶρχεται ἀπὸ πέρα ἀπὸ κάποια χώρα τοῦ κακοῦ.

Κανένας δὲν πῆγε νὰ τὴ δεῖ. Ἀπὸ τὴ γειτονιά δὲν ἄλλαξε τίποτα. Οἱ γυναῖκες πιάνουν τοὺς μικροκαυγάδες τους, τὰ μωρὰ σιγοκλαῖνε γιὰτι πάντα ζητᾶνε κάτι ποὺ δὲν τὸχουνε, τὰ μεγαλύτερα τραγουδοῦν γελαστά. Ὁ γείτονας πιανίστας ἐξακολουθεῖ τὸ μάθημά του. Στριγγλιάζουν οἱ λαθεμένες νότες τῶν μαθητῶν σὰν ὀξεία τρυπησιὰ βελόνας ποὺ σχίζει τὸ αὐτὶ καὶ διαπερνᾷ τὸν ἐγκέφαλο. Σοῦ φαίνεται πὼς εἶναι στὸ κεφάλι σου μέσα καὶ ζητάει νὰ τ' ἀνοίξει γιὰ νὰ πεταχτεῖ ἔξω. Τί ἄλλο; Στὸ ἴδιο σπίτι ἢ δουλειὰ γίνεται ρυθμικὴ ὅπως πάντα μὲ σχολαστικὴν ἀκρίβεια.

Ἡ Πίτσα θυμόταν τίς γειτόνισσες ποὺ τρόμαζαν μὴν τὴ χάσαν γιὰ λίγη ὄρα, ποὺ τὴν βεβαίωναν πὼς εἶναι τὸ στολίδι τῆς γειτονιάς τους. Θυμόταν περισσότερο τὸ νέο ποὺ οἱ ματιές του τῆς ἔλεγαν πὼς μόνο ἀπ' αὐτὴ περίμενε τὴ χαρὰ.

Ἡ ἀρρώστεια ἀργοῦσε νὰ περάσει. Ἐπαψαν νὰ κυτᾶνε καὶ τὸ παράθυρό τῆς σὰ νὰ μὴν ἦταν πιά ἐκεῖ, σὰ νὰ τὸ εἶχε ἐξαφανίσει κανένας μάγος ἀπὸ τὰ μάτια τους.

Ἐπὶ τέλους ἤρθεν ἡ ἡμέρα ποὺ πρόδωλεν ἔξω. Βγῆκε χλωμῆ, ἐξαντλημένη, δίχως τὴν ἄδεια τοῦ γιατροῦ, βέβαιη πὼς θ' ἄκουγε τὰ χαρούμενα ξεφωνητὰ τῆς γειτονιάς γιὰ τὸ γιατρεμὸ τῆς. Τὴ δέχθηκαν ἀδιάφορα σὰ ν' ἀποτελοῦσε πιά μιὰ παραφωνία στὸ νέο ρυθμὸ τῆς ζωῆς, σὰ νὰ ἦταν μιὰ πρωτόφερτη. Ἦταν πιά ξεχασμένη...

Ὁ νέος πέρασε στὴν ὄρα του. Πέρασε μὰ δίχως νὰ σηκώση τὰ μάτια, λὲς καὶ τὸ μέρος ἦταν ξένο. Εἶχε ἀποστάσει νὰ περιμένει. Αὐτὸ ἦταν ὄλο τὸ ἐνδιαφέρο του.

Ἡ Πίτσα δὲν κρατήθηκε. Μπῆκε στὴν κάμαρά τῆς. Γιὰ πρώτη φορὰ σφάλισε καλὰ τὰ παράθυρα. Κλεισμένη μέσα ἐντελῶς μόνη στὸ σκότος γιὰ πρώτη φορὰ! Τοὺς τέσσερις τοίχους ποὺ πρὶν φανταζόταν γίγαντες ποὺ τῆς στέρευαν τῆς ἔπνιγαν τὸν ἐλεύθερον ἄερα, φάνταζαν τώρα στὰ μάτια τῆς σὰν τέσσερις ἄγγελιοι ποὺ τῆς

άνοιγαν προστατευτικά τὰ φτερούγια τους. Τῆς ἔδιναν στήν μοναξιά τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία. Μόνη, μὲ τὸν ἑαυτὸ της, μπορούσε νὰ κάμει τὸ μεγαλύτερο παραλογισμό δίχως νὰ δώσει λόγο σὲ κανένα, δίχως νὰ τὴ δεῖ κανεὶς.

Ἡ τρελλὴ χαρὰ τῆς Πίτσας ἔσθυσεν ἕνα σούρουπο στὸ ξεψύχισμα τοῦ καλοκαιριοῦ, μὲ τὴν ἀπότομη αὐτὴ μετάπτωση ἀπὸ τὸ θαμπωτικὸ χρυσοκόκκινο φῶς στὸ θλιβερὸ ἀκαθόριστο γκριζο. Στ' αὐτιά της τώρα ἤχει διαρκῶς ἕνα πένθιμο καμπάνισμα, ποὺ χτυπάει λὲς τὸ χέρι τοῦ Θανάτου. Ὁ νέος περνοῦσε στήν ὥρα του ἀδιάφορος πιά. Ἡ Πίτσα συγκεντρώθηκε στὸν ἑαυτὸ της. Ὑπόφερε ψυχραῖμα γιατί εἶχε τὴν πεποίθησιν πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ περιμένει τίποτα πιά ἀπὸ κανένα. Αἰσθάνεται μόνο ν' ἀνεβαίνει πότε-πότε στὰ χεῖλια της μιὰ φαρμακωμένη θλίψη γνωστὴ της πιά. Τὸ εἶδε. Εἶχε κι' αὐτὴ τὴν ἴδια καταραμένη ἀρρώστεια τῆς μακαρίτισσας μάνας της.

7-1-29

ΤΟ ΠΑΡΑΠΕΤΑΜΕΝΟ

Ἔτσι τὸ λέγανε γιὰ τὴν ἀσχήμια του.

Μὰ ὅσο ἀνάποδο ἦταν, τόσο ἔνοιωθε γύρο του τί γίνεται. Ἐβλεπε πόση διαφορὰ ἦταν ἀπὸ τὰ χάρδια τῶν ἄλλων γατιῶν, στὸ περιφρονητικὸ ριζίμο λίγου ξεροῦ ψωμοῦ. Καταλάβαινε ἔλη τὴν περιφρόνηση ποὺ ἔφερνε ἀπάνω του. Ἐβλεπε ποὺ κι' αὐτὸ τὸ ψωμί ἦταν λιγοστὸ σὰ νὰ θάβαινε μὲ κόπο, σὰ νὰ τῶριχαν στὰ χαμένα. Λὲς ἦταν κάτι τὸ ἀνώφελο. Ἐνα χαμένο πλασμένο ποὺ προκαλοῦσε σ' ἄλλους τὴν ἀποστροφή, ποὺ βαστοῦσε στὰ τρεμουλιάρικα πόδια του τὸ ἀνάθεμα ὅσων τύχαινε νὰ τὸ δοῦν.

Ἄλλοίμονο νὰ φταίξῃ ἐν ἀδικημένο σ' ἐξωτερικὴν ἐμφάνιση πλάσμα! Ἦταν βέβαια καὶ ἡ ἀσχήμια του, μὰ ἦταν καὶ ἄλλη μιὰ ἀφορμὴ ποὺ τῶκανε πῶ μισητό.

Μιὰ μέρα ὁ Ζολί, ὁ ὠραῖος τετράπαχος γάτος ποὺ τὸν καμάρωναν ὄλοι γιὰ στολίδι τοῦ σπιτιοῦ, τοῦχυσε μὲ τὸ μυτερό του νύχι τὸ μάτι. Κεῖ ποὺ μάλωναν οἱ ἄλλες μεγαλόσωμες γάτες γύρο στίς λιχουδιὰς ποὺ τοῦ πέταξεν ἡ ὑπηρέτρια, τράβηξε δειλά μὲ τὸ ἀσθενικὸ του ποδάρι ἕνα διαλεχτὸ μεζέ. Ἄν κύταζε ὁ Ζολί μ' ἀδιαφορία τοὺς ὁμοίους του ποὺ ὁ καθένας τους εἶχε συνηθίσει νὰ ἐκλέγει ἐλεύθερα ὅ,τι ἤθελε ἀπὸ τὰ φαγιά τους, δὲν ἔκαμε τὸ ἴδιο γιὰ τὸ ἀδύνατο κ' ἐξευτελισμένο ἀπομεινάρι. Τὸ ἀρχισεν ἄγριο κυνηγητὸ ὡς ποὺ τὸ πέτυχε στὸ μάτι. Ἐκεῖνο ἀμυνόμενο στὸν πόνο του, γρατσούνισε μὲ τὸ τρεμουλιαστὸ του πόδι τὴν ὠραία παχουλὴ του μύτη, μὰ ποὺ μὲ τίς περιποιήσεις τῆς κυρίας σὲ δύο μέρες γινόταν καλά. Ἡ ἄμυνα τοῦ Παραπεταμένου προκάλεσε τὴν ἀγανάκτηση τοῦ σπιτικοῦ. Τὸ χτυποῦσαν μ' ἄγρια χαρὰ ἀνθρώπων ποὺ θέλουν νὰ ἐκδι-

κήσουν κάποιο ἀγαπημένο τους αἷμα. Παραμορφωμένο, ἐξασθετισμένο ἀπὸ τὸν πόνο, ἔτρεχε νὰ κρυφτεῖ, ἐνῶ τὰ αἷματα τοῦ χυμένου ματιοῦ του ἔτρεχαν στήν ἀδυνατισμένη του μουρίτσα. Λέρωναν μάλιστα τὸ πάτωμα. Γιὰ μέρες ἔπερνε τὰ πλευρά του μὲ κόπο καὶ κάθε τόσο κοντοκαθόταν.

Ὅλα τὰ κακὰ σωριάζονται συχνὰ σὲ μερικὰ ὄντα καὶ ἡ φύση τοὺς δίνει ἰδιαίτερη δύναμη νὰ τὰ ὑποφέρουν. Αὐτὸ συμβαίνει στὰ κακόσχημα πλάσματα ποὺ συγκεντρωμένα, μαζεμμένα μέσα στὴ μοναξιά, σὰ νὰ κρύβουν κάποιο θησαυρὸ — τὸν ὄγκο τῆς λύπης τους — ποὺ τοὺς κυριεύει, τοὺς κάνει χτήμα του. Κάποιος μυστικὸς σύνδεσμος δένει ἀλάθευτα τὴν ἀσχήμια μὲ τὴ δυστυχία.

Μικρόσωμο πάντα, ὅσος καιρὸς κι' ἂν περνοῦσε, μ' ἕνα ἄθλιο ξέθωρο πετσί, μιὰν οὐρὰ σὰν σκοινὶ καλοστεριμένο, μουστάκια καφλασμένα σὰν φριζαρισμένα στίς ἄκρες ἀπὸ τὴ φωτιά. Κρύωνε καὶ τὸ καλοκαίρι, καὶ μαζεῦσταν πάντα στὴ ζέστα τοῦ μαγεριοῦ. Δίχως νὰ χαλάσουν τὸ κεφάλι τους νὰ τοῦ δώσουν ἕνα ὄνομα, ὅπως στ' ἄλλα ὠραῖα γατιά, τὸ φώναζαν Παραπεταμένο. Τὸ παρατσουκλι τοῦ ἦταν ἀφορμὴ διασκέδασης σ' ὅποιον τὸ φώναζε. Ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴ σκάσει στὰ γέλια. Τὸ χάρδι δὲν τὸ γνώρισε. Μόνο κλωτσιές, βρυσιές, στέρηση. Δὲν ζήτησε τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἔχτος ἀπὸ τὴ ζέστα τῆς γωνιάς. Δὲ ζήτησε ποτὲ νὰ βγῆ ἔξω νὰ δεῖ τὸν ἥλιο ἢ νὰ βρεῖ συντροφιά στὸ δρόμο. Συμμαζεμένο πάντα ἐκεῖ μονάχο, ταπεινωμένο. Τὸ γατάκι στήν περιφρονημένη ζωὴ του γίνηκε περήφανο. Στὴ μουρίτσα του εἶχε τὴν ἐκφραση τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς περιφρόνησης στήν ξεχασιά ποὺ τὸ περικύκλωνε. Δὲν σήκωνε τ' αὐτιά του σὰν καλοῦσαν τίς ἄλλες γάτες, δὲν ἔτρεχε ὅπως αὐτές. Ποτέ δὲν πήγαινε νὰ φάει. Περίμενε ἀπ' ὅ,τι τὸ θυμοῦνταν. Καὶ τὸ θυμοῦνταν ἐλάχιστα. Φαί χαμένο λέγανε. Δὲν τὸ τρώει καλύτερα ὁ Ζολί ποὺ τοῦ φαίνεται; -Καὶ χάρδευαν ἔλο περισσότερο τὸν πολὺ ὁμορφόγατο.

Τὸ Παραπεταμένο σὲ μιὰν ἐξογκωμένη περιφρόνηση ποὺ τοῦδινε ἡ λεπτὴ διαίσθηση τῆς θλίψης, ἔφτασε νὰ μὴν τρώει καὶ τὸ ψωμί ποὺ τοῦδιναν. Ξαπλωμένο, μὲ τετωμένα τὰ λιγνά του πόδια, ποὺ ἀνάμεσα στὸ τρίχωμα ξεχώριζες διάφανη τὴ σάρκα του νὰ κοκκινίζει στὸν ἥλιο, κόντευε νὰ ξεψυχίσει. Ἡ κυρία ποὺ κύταζε πάντα τὴν ὁμορφιά καὶ ποτὲ πῶ κάτω σ' ὅ,τι πονεῖ, ἀποφάσισε σὰ νὰ μετάνοιωσε νὰ τὸ ἀνακουφίσει καὶ τοῦδωσεν ἕνα φάρι. Περίμενε πὼς θ' ἀνοίγε ἀπληστὰ τὸ στόμα στήν ἀμάθητη λιχουδιὰ. Μὰ κεῖνο, τὸ μύρισε διασταχτικά σὰ νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀποφασίσει καὶ μετὰ γύρισε τὴ μουρίτσα του μ' ἀποστροφή. Ἔτσι πάντα. Ἔτσι σὰν ἔτρωγε κάποτε μὲ τ' ἄλλα γατιά, σὰ νὰ βαρύνονταν νὰ στήνει καυγὰ γιὰ τόσο λίγο πρᾶμα. Τὸ γατάκι στήν περιφρόνησή του ἀδιαφοροῦσε γιὰ ὅ,τι τραβοῦσε τοὺς ἄλλους τοῦ σπιτικοῦ.

Παράτησεν ἡ ὑπερέτρια μὲ βαρυμεάρα τὴ δουλειά της κ' ἔτρεξε στὴν κουζίνα ποὺ τὴν καλοῦσαν. Κάτι μουρμούριζε σὰν βρυσιὲς μὲ κατάρεις. Τὴν ἐβγαζαν τώρα ἀπὸ τὴν ἐργασία της γιὰ νὰ προφτάσει νὰ πετάξει ἀπὸ τὸ ὑπόγειο τὸ ψόφιο γατάκι στὸ σκουπιδοκάρο ποὺ περνοῦσε κείνη τὴ στιγμή. Τὸ σήκωσε ἀγκομαχώντας.

— Παλιογάτσουλο καὶ ψόφιο θὰ μὲ σταυρώσεις!

Τὸ κρατοῦσε στίς ἄκρες δυὸ καλαμιῶν ἀπὸ φόβο μὴν ἀκουπίσει ἀπάνω καὶ τὴ λερώσει μὲ τοὺς ψύλλους ποὺ ξεπηδοῦσαν ἀφθονοὶ ἀπὸ τὸ νεκρωμένο του πετοῖ. Τράνταξε τὸ σκουπιδοκάρο δλόκληρο τόσο, ποὺ τ' ἄλογο ἀθέλητα κουνήθηκε δυὸ βήματα. Τόσον ἀπότομα καὶ ἄκαρδα τὸ πέταξε βιαζόμενη νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ γιὰ νὰ γυρίσει στὴ δουλειά της.

Στρατσόχαρτα, κουρέλια, πέσανε σὲ λίγο ἀπάνω του, ποὺ τὸ σκεπάσανε δλότελα. Ὁ σκουπιδιάρης δλο καὶ κουβαλοῦσε καλὰθια φορτωμένα ἀπὸ ξεσχισμένα χαρτιά. Φυλλορροοῦσαν, τὸ γέμιζαν σὰ ροδόφυλλα πάνω σ' ἓνα νεκρὸν ἄνθρωπο.

.....Σκεπάστηκε γιὰ πάντα. Ἦταν ἡ μόνη φορὰ ποὺ ἡ περιφρόνηση ποὺ τὸ πίεζε τοῦ ἦταν εὐεργετική, γιὰτὶ τὸ σκέπαζε ἀπὸ τὰ μάτια, ποὺ τὸκαμαν νὰ πονέσει τόσο στὴ ζωή....

17-1-29

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

(ΕΓΓΡΑΦΑ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ — ΕΙΔΗΣΕΙΣ)

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον θὰ δημοσιεύωνται εἰς τὴν «Ἴονιον Ἀνθολογίαν» ἔγγραφα, σημειώματα βιβλιόγραφικὰ καὶ διάφοροι εἰδήσεις ἀφορῶσαι τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλολογίαν τῆς Ἐπτανήσου.

Τῶν σημειωμάτων τούτων ὁ σκοπὸς εἶναι πρακτικὸς. Ἐπειδὴ μέχρι τῆς στιγμῆς ἡ Ἐπτανήσος δὲν ἠτύχησε νὰ ἔχῃ ἐπιστημονικὸν ὄργανον ἀνάλογον πρὸς ἄλλα ἐν Ἑλλάδι δημοσιευόμενα, ἡ «Ἴονιος Ἀνθολογία» διὰ τῶν σημειωμάτων καὶ τῶν ἄλλων εἰδήσεων θὰ προσπαθῇ κατὰ τὸ δυνατόν νὰ ἐξυπηρετῇ τοὺς ἐρευνητάς.

Τὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα δὲν λαμβάνονται μόνον ἐκ βιβλίων νέων, ἀλλὰ καὶ ἐκ παλαιωτέρων καὶ ἐκ μελετῶν ἀγνώστων ἢ δυσευρέτων.

Ἡ παρούσα προσπάθεια θέλει κατὰ πολὺ προκόψῃ, ἐὰν οἱ Ἐπτανήσιοι καὶ οἱ μὲ τὰ Ἐπτανήσιακὰ πράγματα ἀσχολούμενοι λόγιοι, βοηθήσουν τὴν Ἰ. Ἀ. διὰ τῆς τακτικῆς ἀποστολῆς τῶν δημοσιευμάτων των.

I

ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ ΠΡΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ ΕΝ ΕΠΤΑΝΗΣΩ.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1789

Μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ μονῆς τῶν Κηπουρίων, τὰ ὁποῖα ἀντέγραψα τὸν παρελθόντα χειμῶνα (1), εὐρίσκεται καὶ ὁρκωμοσία τοῦ «Βαγγέλη Βελλιανίτου, βίτζε κόνσολε τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας» ἐν ἀντιγράφῳ. Ταύτης τὸ κείμενον, τηρουμένων τῶν ἀνορθογραφιῶν, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Coria. 1789 μαρτίου 29. Παξοῦς. Μὲ τὸ νὰ εὐρίσκεται εἰς Παξοῦς ὁ Σιγγορ Βαγγέλης Βελλιανίτης, βίτζε κόνσολε τῆς Νεάπολης καὶ Σικελίας καὶ ὁμοίως συστημένος ὡς ἀγγέντες τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος πάσης Ρωσίας, διὰ νὰ ὑπερασπιτοῖται τῷ κάθε καιρῷ τοὺς ἐδῶ εὐρισκομένους ρώσσους καὶ κάθε καρὰβι ἢ φλότα, ὅπου ἤθελε τύχη εἰς τοῦτο τὸ πόρτο Παξῶν μὲ παντιέρα τῆς αὐτῆς βασιλείας: Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ ὅπου ἐν ὄρκῳ φρηκτῷ κατ' ἐμπροσθεν τῆς Ὑπεραγίας Τριάδος καὶ πασῶν τῶν Ἁγίων καὶ ἐμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπομαρτηρηθέντων καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σιῶρ Μαγιῶρ Λουίτζε σωτήρι Κομησαρίου τῆς αὐτῆς βασιλείας εἰς ταῦτα τὰ μέρη, δέχεται ὁ ρηθεὶς ἀγγέντες σιῶρ βελλιανίτης νὰ φυλάττῃ μυστικὰ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου εἶναι πρὸς συμφέρον τῆς αὐτῆς μεγαλειότητος τόσον δι' ἔργων, ὅσον διὰ γραμμῶν, χωρὶς ποτὲ νὰ ἤξευρῃ τινὰς τὰ αὐτὰ μυστικά, εἰ μὴ μόνον οἱ κομισάριοι τῆς αὐτῆς βασιλείας καὶ ὑπόσχεται νὰ δουλεύῃ πιστὰ χωρὶς δόλον τὴν αὐτὴν βασιλείαν καὶ μὲ χρέος του νὰ ραπορτάρῃ συγγνὰ ὄθεν πρέπει ἐκεῖνα, ὅπου παρ' ἑτέρων μανθάνει, καὶ διὰ τὸ ἀληθὲς βεβαίῳναι ἰδιοχειρῶς μεθ' ὄρκου νὰ φυλάττῃ ὅσα ἀνωτέρω ἐπαγγέλλῃ, εἰς πιστῶν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐμπροσθεν ἡμῶν τῶν ρηθέντων, ὄρκον ὀμνύων ἐν τῇ αὐτῇ μεγαλειότητι ὑπόσχεται:

Βαγγέλης βελλιανίτης, βίτζε κόνσολε τῆς Νεαπόλεως καὶ ἀγγέντες τῆς δουλεύσεως πάσης Ρωσίας βεβαίῳναι ἐν ὄρκῳ μου.

Me presente il Maggiore Luise Sottiri ha prestato il giuramento.

Καὶ παρόντος ἐμοῦ τοῦ πνευματικοῦ Χρυσάνθου Πετροπούλου ὄρκωθῆ ὁ ρηθεὶς βελλιανίτης καὶ μαρτυρῶ.

Παρόντος δὲ ἐμοῦ τοῦ γραψαντος Παΐσιου Βρετοῦ καὶ πνευματικοῦ καπελλάνου τῶν στρατιωτῶν τῆς θαλάσσης ἐδέχθη τὸν αὐτὸν ὄρκον ὁ ρηθεὶς Βελλιανίτης καὶ μαρτυρῶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ κόπια τοῦ ὄρκου ἀνικομένη ἀπὸ τὸ λίμπρον τοῦ Σιῶρ Μαγιῶρ Λουίτζε Σωτήρι, ὡς ἀνωθεν, τῇ ἰδίᾳ μου χειρὶ».

II

ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΛΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Ἐν τῇ διεξοδικῇ μελέτῃ τοῦ V. Benesovic «Die Byzantinischen Ranglisten nach dem Kletorologion Philothei....» (Byz-Neugr. Jahrbücher, 5 1926 σ. 152-153) γίνεται λόγος περὶ τῶν μολυβδοβούλλων τῆς Κεφαλληνίας. Χάριν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὰ Κεφαλληνιακὰ πράγματα μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὰ σχετικὰ σημειώματα.

1) *Σπαθάριοι καὶ Στρατηγοί*. Μολυβδ. Λέοντος τοῦ Η'—Θ' αἰῶνος (βλ. Κωνσταντινοῦ ἐν Journal International d' Archéol. Numism. 1902, 5 σ. 204 ἀρ. 109 Μολυβδ. Στεφάνου τοῦ Θ' αἰῶνος (παρὰ Κωνσταντ. ἐν. ἀν. σ. 205 ἀρ. 111)

2). *Πρωτοσπαθάριοι καὶ Στρατηγοί*. Μολυβδ. Νικήτα, Η'—Θ' αἰ. (παρὰ Κωνστ. σ. 204 ἀρ. 110). Μολυβδ. Κωνσταντίνου τοῦ Η'—Θ' αἰ. (Sclum-Berger Sigillographie, 207).

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ

(1) Βελλιανίτης ταῦτα μετὰ ἱστορικοῦ δοκιμίου περὶ τῆς μονῆς ἐν τῇ μελέτῃ μου «Κηπουριωτικά» ἢ ὁποῖα δημοσιεύεται εἰς τὸ ἐκτυπούμενον τεύχος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ν. Α. Βέη, Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher.

3) Μολυβδ. Θεοφράστου (οὕτω συνεπλήρωσα: ὁ Benesevic: [...] ρ [...] αστ (ος)) ὑπάτου, βασιλικοῦ κουβικουλαρίου καὶ στρατηγοῦ Κεφαλληνίας, τοῦ Ζ—Η' αἰῶνος, (παρὰ Β. Pancevko, Κατάλογος τῶν μολυβδολλῶν τοῦ ἐν Κ/πόλει Ρωσσοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἀρ. 408 (439).

4) [M.....] καὶ στρατηγὸς Κεφαλληνίας τοῦ Θ' αἰῶνος παρὰ Schlumberger, 207.

5) Νικόλαος ὕπατος καὶ χαρτουλάριος Κεφαλληνίας (παρὰ Schlumberger, Mélanges, I, 205) τοῦ Η'—Θ' αἰῶνος.

III

ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Π. Κοντογιάννης ἐκδίδει ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑλληνικά» τόμ. Α' τεύχ. 1 (1928) σ. 118—137 πολὺτιμα διὰ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν «Δωδεκανησιακά Ἐγγραφα».

Τῶν ἐγγράφων τούτων πρέπει νὰ γίνῃ μνεία ἐνταῦθα, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναφέρονται εἰς τὸν Καποδίστριαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν αὐτοῦ.

IV

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Ὁ κ. Ad. Wilhelm Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς, 1924 σ. 60—62 ἀποδεικνύει ὅτι ἐπιγραφή Σάμης νομισθεῖσα ὡς ἐπιτύμβιος (βλ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1922, 100) εἶναι ἀληθῶς τιμητικὴ ἀφιέρωσις. Ὁ κ. Wil. ἀγεται εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἀναγινώσκων ἀντὶ τοῦ [θά] ψε, Ίσε (=εἶσε).

Παρίσι, Δεκέμβριος 1928.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΑΠ' ΤΑ «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ»,

XVI.

Εἶναι στιγμές, πού στέκω στὸ Ναό σου
καὶ τ' ἄγαλμά σου Ἀγάπη προσκυνάω,
μὲ τὴν προσήλωσή μου ὡς λειτουργό σου
καὶ βουβή μένω ἀντὶ νὰ σ' ἐξυμνάω.
Ἄπ' τὸν ἐξαγνισμό ἔναι πού πονάω
τότε, κι' ἐκστατικὴ σωπαίνω μπρὸς σου,
συχῶρα ἂν δὲ σ' ὕμνω, ὅμως κυττάω
μὲ πιότερην εὐλάβεια τὸ Ἴερό σου!
Δὲν εἶναι ἡ λατρεία μου πιὸ λίγη,
ὁ θαυμασμός γιὰ σέ, ἡ εὐγνωμοσύνη,
καὶ μὴ θαρρεῖς τ' Ὠραῖο, πὼς ἔχει φύγει
ἀπ' τὴν ψυχὴ μου. Μόνο μιὰ ὁδὺνη
χωρὶς πηγὴ, γλυκὰ, μέσα μὲ πνίγει
στῆς εἰδωλολατρείας μου τὴ δίνη.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΟΝΙΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ φίλος συνεργάτης τῆς «Ἴονίου Ἀνθολογίας» κ. Διον. Ἀ. Ζακυθινὸς καταρτίζει ἀπὸ καιρὸ τὴν «Ἴονιο Βιβλιογραφία» τῶν ἐτῶν 1900 καὶ ὕστερα, ἡ ὁποία θὰ δημοσιευθῇ ἀργότερα κατὰ ὠρισμένα κομμάτια.

Ἡ «Ἴονιος Ἀνθολογία», βλέποντας τὸ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐργασίας αὐτῆς, παρακαλεῖ τοὺς ἐπτανήσιους λογίους, καθῶς καὶ ὄσους γράφουν σχετικὰ μὲ Ἑπτανησιακὰ θέματα, νὰ στέλλουν τὶς μελέτες τους — δημοσιευμένες σὲ ἰδιαιτέρα τεύχη ἢ σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες — στὴ διεύθυνση:

Mr D. A. Zakythinos
81, Rue Monge
Paris Ve

Ἐπίσης ἄλλο ἔνα ἀντίτυπο στὴν «Ἴονιο Ἀνθολογία» γιὰ νὰ μὲνῃ στὴ βιβλιοθήκη της.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἡ «Ἴονιος Ἀνθολογία» μὲ τὴν εἰσοδὸ τῆς στὸν τρίτο χρόνο τῆς ἐκδόσεως της, ὑπόσχεται νὰ δλοκληρώσῃ σ' αὐτὸν τὸ πρόγραμμά της: Νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς Ἑπτανήσιους διανοούμενους σ' ἓνα καθαρῶς Ἑπτανησιακὸ περιοδικό. Καὶ κατὰ ἄλλο ἀκόμα: Νὰ μετατραπῇ σιγὰ-σιγὰ σὲ ἐπιστημονικὸ ἐπτανησιακὸ περιοδικό. Τὰ ἐμπόδια εἶναι τρομαχτικά ἀλλὰ θὰ τὰ ὑπερπηδήσωμε μὲ τὴν ἐπιμονή, μὲ τὴν ἀγάπη τῶν συνδρομητῶν μας καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξη τῶν ἐκλεκτῶν φίλων μας. Θὰ κρατήσωμε ὅμως καὶ ἀρκετὰ σελίδες γιὰ λογοτεχνικὴ ὕλη. Θὰ προτιμᾶται τῶν Ἑπτανησίων. Μάλιστα γιὰ νὰ ἐνθαρρύνωμε τοὺς νέους λογοτέχνες πού πραγματικὰ ἔχουν κάποιο ταλέντο, ἡ «Ἴονιος Ἀνθολογία» θ' ἀφιερῶσει δύο σελίδες γιὰ τὰ ἔργα τους πού θὰ θέλαν νὰ μᾶς στείλουν ἀπὸ σήμερα μαζί μὲ δρ. 25 γιὰ τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως, πού θὰ γίνετα ἀπὸ εἰδικούς συνεργάτες μας. Νᾶναι βέβαιοι πὼς τὰ ἔργα τους, ὅποιας φύσεως καὶ ἀνεῖναι, ἐπιστημονικῆς, λογοτεχνικῆς, ἱστορικῆς, θὰ κρίνονται μὲ προσοχὴ καὶ ἂν ἀξίζουν θὰ βρῶσιν κάθε ἡθικὴ ὑποστήριξη ἀπὸ τὸ περιοδικό. Τὰ ἔργα πού θάχουν ἐπτανησιακὸ θέμα θὰ κρίνονται δωρεάν. Ἄς μᾶς στέλλουν λοιπὸν μὲ θάρρος ὅσοι νοιώθουν πὼς γράφουν κάτι ἀξιοπροσοχῆς· πεζὸ ἢ ποίημα. Θὰ κρίνονται ὅλα μὲ στοργὴ καὶ ἐνδιαφέρον. Εὐγνωμόνα θὰ δεχόμεσθε ἐπιστημονικὴ ἐπτανησιακὴ ὕλη.

Δημοσιεύουμε ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα ἀπὸ ἓνα γράμμα τοῦ σεβαστοῦ μας φίλου καὶ διαλεχτοῦ ἱστορικοῦ Δημ. Πασχάλη, σχετικὸ μὲ τὴ βιβλιοθήκη* τοῦ Δε Βιάζη:

.....Σὰς εὐχαριστῶ πρὸ πάντων πού μοῦ ἐνθυμίζετε τὸν μακαρίτη φίλο μου καὶ ὀδύσκαλό σας Δε-Βιάζη. Πόσῃ χαρὰν θὰ ἠσθάνετο ἐάν ἔξη σήμερον καὶ εἶλεπε τὴν «Ἴονιον Ἀνθολογίαν» ἐκδιδομένην ἀπὸ σᾶς. ἔλεγε αἰσθημάτων ἀγαθὰ καὶ γὰ ὅλους εἶχε πάντα ἓνα καλὸ λόγο. Φυσικὰ καὶ γιὰ μένα, ἔναι καὶ δὲν μπόρεσα νὰ τοῦ φανῶ ποτὲ χρήσιμος εἰς τίποτε τὸ ἀξίον λόγου. Τὸ 1918 μεταβὰς εἰς Ἀθήνας γιὰ νὰ ζητήσω ἐκτοτε τὴν μετάθεσί

μου από την Ζάκυνθον συνέβη να κάνω λόγο εις κύκλον λογίων, ὅτι ὁ Δε-Βιάζης ἐπένετο. Μεταξὺ τῶν ἄλλων πού με ἤκουαν ἦτο καὶ ὁ παλαιὸς φίλος μου καὶ διαπρεπὴς λογοτέχνης κ. Γιάννης Βλαχογιάννης, Διευθυντὴς τῶν Γενικῶν Ἀρχεῖων τοῦ Κράτους. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ κ. Βλαχογιάννης συναντήσας με μὴ ἀνέθεσε νὰ προτείνω εἰς τὸν Δε-Βιάζην ν' ἀγοράσῃ τὴν βιβλιοθήκην του ἀντὶ ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν—δραχμῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης—μὲ τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἔχῃ ἐξ ὀλοκλήρου ἰδικῆν του ἐνόσω θὰ ἔξῃ καὶ συγχρόνως τοῦ προσφέρει καὶ σημαντικὴν θέσιν εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Ἄλλ' ὁ μακαρίτης Δε-Βιάζης ἂν καὶ παμπτωχὸς, δὲν ἐδέχθη, διότι, ὡς μοῦ εἶπε, τὴν μὲν βιβλιοθήκην του τὴν προώριζεν διὰ τὴν Ζάκυνθον, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀγαπήσει ὡς ἄλλην πατρίδα του τὴν δὲ θέσιν τὴν ἤθελε καὶ ἔχαρῃ μάλιστα ὑπερμέτρως διὰ τὴν προσφοράν, ἀλλ' ἐν τέλει δὲν ἐδέχθη καὶ αὐτὴν διὰ τὸν ἴδιον λόγον, διότι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν Ζάκυνθον δὲν ἔσπευγε νὰ τὴν ἀφήσῃ εἰς τὰ γηρατεῖα του. Μὲ συνεκίνησε βαθύτατα μέχρι δακρύων. Βλέπων τότε τὴν αὐταπάρησιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ὅστις ἦτο ἀληθινὸς μάρτυς τῶν Γραμμάτων, συνέστησα ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ του τὴν προαγωγὴν του εἰς τὸν Χρυσὸν Σταυρὸν, ἣ ὁποία καὶ ἐγένετο.

Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν φιλόφρονα ἀποστολὴν τῆς ἀξιολόγου «Ἰονίου Ἀνθολογίας». Εἶνε πράγματι τώρα περισσότερον εὐπαραουσίαστος ἀπὸ τυπογραφικῆς ἀπόψεως διότι τὰ περιεχόμενά της ἦσαν πάντοτε πολὺ ἐνδιαφέροντα. Τιμᾶτε ἐξόχως τὴν Ζάκυνθον μὲ τὴν ἔκδοσιν τοιοῦτου λογοτεχνικοῦ δημοσιεύματος, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζω νὰ δημοσιεύεται εἰς καμμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν. Σὰς εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὴν τιμὴν πού μοῦ κάμνετε νὰ με θέξω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν σύνταξίν της. . . .

— Καὶ μιὰ φράσιν πού γίνεται λόγος γιὰ τὸ Δε-Βιάζην, δημοσιεύουμε τοὺς λόγους τοῦ κ. Ζέγγελη ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας, στὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἀναμνηστικῆς πλακῶς στὸ σπίτι πού πέθανε ὁ ἀλησμόνητος δάσκαλός μας, στὶς Φωσκολιανὲς γιορτές:

«Ἡ νῆσος τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ποιητῶν εὗρεν εἰς τὸν Δε-Βιάζην τὸν ἄξιον αὐτῆς ἱστοριοδίφην. Ἡ πλάξ, τὴν ὁποῖαν μετὰ συγκινήσεως ἀποκαλύπτω θὰ διδάσκει εἰς πάντα συμπολίτην του, ὅτι ἀγάπη πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ τοῦ τόπου μας εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐνδειξις πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα μας».

Ἡ κατάθεσις στεφάνου ἀπὸ τὸν ἴδιο στὸ μνημεῖο τοῦ Φωσκόλου ἦταν ἡ ἔξῃς:

«Τὸν Μεγάλον ποιητὴν τῆς Ζακύνθου, ὅστις ἔψαλλε καὶ ἠγωνίσθη τὴν ζωὴν του ὀλοκλήρον διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν στεφανώνει εὐλαβῶς μὲ τὴν ἱεράν δάφνην τοῦ Ἀπόλλωνος.»

— Ἀποφασίστηκε εὐτυχῶς ἡ ταξινόμησις τῆς Βιβλιοθήκης Δε Βιάζην.— Συσταίνουμε ἐπιστημονικὴν καταγραφήν καὶ τελείαν, ὅλων τῶν χειρογράφων του καὶ ἀρχεῖων, πού εἶναι καὶ τὰ δύο πολυτιμώτατα.

Καὶ μιὰ χειρονομία ἀπὸ τίς λίγες, ἀπὸ τίς σπανιώτατες ἐστὶ Ζάκυνθο. Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Δε-Βιάζην νὰ καὶ μιὰ ἄλλη ξένη, μ' εὐγενικὰ αἰσθήματα καὶ ἀγάπην στὰ γράμματα καὶ στὶς καλὰς τέχνες, πού πεθαίνοντας θυμᾶται τὴν Ζάκυνθο. Ἡ ἀλησμόνητη Κάτε Καρούσου-Κοντονῆ ἀφῆσε ἐστὶ διαθήκην της, ἀπὸ κατὰ ὅλα τὰ κοινοφελῆ σωματεῖα καὶ ἕνα ἑκατομύριο σχεδὸν γιὰ τὴν ἰδρυση Ὡδείου. Ἔρχεται μὲς τὴν ὥρα νὰ ἐνισχύσει τὸ γιγάντιο ἔργον τῆς Φιλαρμονικῆς μας, πού δίχως πόρους, ἀλλὰ σχεδὸν μόνον μὲ τίς εἰσπράξεις τοῦ Ἀη Βασίλη (τὸ περισσότερον ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῆς φτωχολογίας) διατηρεῖται ἀκόμα.

— Στὶς 8 Ἰανουαρίου μίλησε στὸν Παρνασσὸ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Α. Ἄνδρεάδης μὲ θέμα «Οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει».

ΒΙΒΛΙΑ

— Στρατῆ Μυριβήλη: «Διηγήματα» (Μυτιλήνη 1928).

Οἱ ἐκδότες φωνάζουν πὼς περνοῦν κρίση. Πὼς τὰ βιβλία μένουσιν ἀπούλητα. Μᾶς τὸ διαψεύδει ἡ πάρα πάνω ἔκδοσις σὲ 1400 ἀντίτυπα πού ξεδεύ-

τηκε μονομιᾶς σ' ἕνα νησί, δίχως καλὰ-καλὰ νὰ κυκλοφορήσει. Δὲν εἶνε τίποτα τὸ παράδοξο. Ἐπειτα ἀπὸ κείνα τοῦ Θρ. Καστανάκη εἶναι τὰ δευτέρω πού κλειοῦν τὸ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον. Γιὰ τὴν πρωτοτυπία τους γιὰ τὸ ξεπέρασμα τοῦ ἐλληνικοῦ διανοητικοῦ ὁρίζοντα. Καὶ τῶν δύο τὸ μυαλὸ εἶναι σὲ κίνησιν ἀνήσυχου ἐργατικῷ Ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα ὅλα τὰ στηρίζουμε ἐπὶ τῆς ἐμπνευσι. Τὸ μυαλὸ μας εἶναι δυσκίνητο, ἀρθρῖτικόν. Κι' αὐτὸ εἶναι κατὰ μᾶς ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τῆς φτωχῆς παραγωγῆς τῆς τωρινῆς ἐποχῆς, πού μᾶς κάνει τὴν ἐντύπωσιν πὼς περιμένουμε σὲ προσοχὴ θεοσκευτικῆ κάποιο γεγονός, κάποιο μεσσία.

Στὴ συλλογὴ τοῦ Μυριβήλη εἶναι πέντε διηγήματα, δύο ἠθογραφικὰ καὶ ἕνα ψυχογραφικοῦ-ἠθογραφικοῦ. «Τὸ Βγενάκι», καὶ δύο πολεμικά, τὰ θραϊότερα πού θὰ μιλήσουμε. «Ὁ πόλεμος» καὶ «Θυσία στὸν Ἥλιο».

Μιὰ εἰκόνα τοῦ πολέμου. Μιὰ εἰκόνα μιᾶς φάσης, μὰ πούναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ μᾶς ἀναπαραστήσει ὀλοκλήρως τὸ φρικτὸ δράμα τῆς ἀπαίσιος λέξης. Περνοῦν τὰ ἐπεισόδια ζωντανά, τραγικά, νοπὰ μὲ τὴ φυσικότητα κινήματος-τοιογραφικῆς ταινίας. Δὲ διαβάζουμε. Βλέπουμε, τάλαιπωριόμαστε κ' ἐμεῖς. Ἡ πορεία στὸ σκοτάδι, ἡ βροχὴ πού δέρνει ἀλύπητα τοὺς ξεπνομένους ἀπ' τὴν κούραση φαντάρους. Νιώθουμε μὲ τρόμο ζωντανό, σκληρό, τὸ τέρας τοῦ πανικοῦ. Τὴ λατάρια, τὴ δίψα τῆς ἐκδίκησης, τίς σκληρότητες, τίς γενναιοφυγίες, τοὺς διαταγμούς, τὴν ἀπελπισίαν. Τίς μικρὲς ἐκείνες λεπτομέρειες πού χάνονται μπρὸς τὸ τεράστιον θέμα, μὰ καὶ πού εἶναι ὀλοκλήρως ψυχικὸι κλονισμοί, ἐστὶ ζωὴ τοῦ ἀψυχου κτήνους, πού γίνεται ὁ ἄνθρωπος στὸν πόλεμο. Τὰ μικρὰ ἐκείνα πραγματάκια πού ἔχουν κ' αὐτὰ ἕνα ὄνομα συμβατικὸ, ἀχρωμάτιστο ὅπως ἡ «νύχτα». Μὰ εἶναι καὶ τὸ σκοτάδι τῆς «θυσίας στὸν Ἥλιο».

Κ' ἔπειτα ὅλα τὰ συναισθήματα τοῦ στρατιώτη, τοῦ νικητῆ καὶ ἡττημένου, τὴν ἀποκτῆσι καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸ του. Ὅλος ὁ πόλεμος, ἡ μεγάλη τραγωδία, σὲ λίγες σελίδες. Ἀντιτρεχτα καὶ σὲ 10,000 ἀντίτυπα νὰ τυπώονταν θὰ ξεδεδυόταν πρὶν κυκλοφορήσουν. Γιὰ τὸ θέμα τους, γιὰ τοὺς ἀπειροστές πελάτες τους, γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον τους. Μερικὰ κομμάτια τους εἶν' ἀληθινὰ ἀριστοτεχνικά. Μερικὲς φράσεις τους ἀκόμα, πού δείχνουν συγγραφέα, δυνατὸ, ἀσυνήθιστο ἐστὶ χώρα μας. Ὁ Μυριβήλης εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ χρονολόγος καὶ ζωγράφος. Καὶ κάνει τιμὴ ἐστὶ Ἑλληνικὴ λογοτεχνία.

Μιν.

«Ἡμερολόγιον Ἰθάκης 1929».

Ἡ Ἰθάκη σήμερον βρίσκεται ἐστὶν πρώτη θέσῃ ἀνάμεσα ἐστὶν Ἑπτανησιακῆ οἰκογένεια, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴ δημοσιογραφία καὶ τὴν πενηματικὴν κίνησιν.—Τὸ θαυμαστὸ ἡμερολόγιον πού μᾶς δίνει τώρα, τὸ ἐκδίδει ἡ Ἐνωσις τῶν Ἀπανταχοῦ Ἰθακησίων. Τὴν εὐεργετικὴν τῆς καὶ ἀπίστευτην δρᾶσιν παρακολουθοῦμε ταχικὰ ἐστὶν ἐφημερίδα Ἰθάκη. Ἄν ὄλοι μας οἱ Ἑπτανῆσοι ἀκολουθούσαμε τὸ παράδειγμα τῶν Ἰθακησίων, δὲ θὰ βρισκόταν ἐστὶν θέσῃ πού τώρα βρίσκεται ἡ Ἑπτανῆσος. Ὁ Β' αὐτὸς τόμος τοῦ ἡμερολογίου, κομψότατος, πολυτελέστατος, μὲ 225 σελίδες, μὲ ὀραιότερες εἰκόνας καὶ σκίτσα, μὲ ποικίλην ὕλη ἐπιφανῶν λογίων, εἶναι τίτλος τιμῆς γιὰ τὰ νησιά μας. Περιέχει καὶ μιὰ μελέτη τῆς κ. Μαριέττας Μινότου. *Τρεῖς μεταφραστές τοῦ Ὁμήρου (Φώσκολος, Μόντι, Πινδεδμόντι)*.—Τὸ τεῦχος πούλιεται 100 δραχμαίς.—Οἱ ἀναγνώστες μας μποροῦν νὰ τὸ παραγγείλουν καὶ στὰ γραφεῖα μας.

— Δημ. Π. Πασχάλης: «Ἡ Ἄνδρος», ἦτο ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.—Ἀθῆναι, τυπογραφεῖον «Ἐστίας», 1927.—Γιὰ τὸ μνημειώδες αὐτὸ ἔργον τοῦ σοφοῦ ἱστορικοῦ εἶναι περὶ τὰ ὅλα. Ταξινομημένον ἐπιστημονικὰ, εἶναι ὄχι μόνον μοναδικὸν ἐστὶν ἔργον καὶ ἐστὶν ἐργασία ἀλλὰ καὶ ἐνδιαφέρον καὶ τερπνοδιάβαστο γιὰ κείνους πού ἀγαποῦν τὴν ἱστορίαν. Παράλληλα μ' ἐκείνην τοῦ νησιοῦ περνᾶει κ' ἡ τότε κατάσταση τοῦ κόσμου, μὲ ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν, σαφήνειαν καὶ ζωτικότηταν.

ΙΑΚΩΒ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ

— Ἰωάν. Μ. Παναγιωτοπούλου: «Πλήθη, δμάδες, άτομα». Κοινωνιολογική μελέτη. Περιοδικὸν «Ἐρευνα», Ἐκδοτικὸς Οἶκος Α. Κασσιγόνη—1928—δραχ. 8.—

— Κοκκινάκη: «Ἡ τελευταία συμφωνία». Ποιητικὴ συλλογή.

— Κοντέσσας ντὲ Νοάιγ: «Ποιήματα». 1928.—Μετάφραση ἀριστουργηματικῆ Μυρτιώτισσας.—Τὰ «Ἀπὸ τὶς Αἰώνιες Δυνάμεις» εἶναι γνωστὰ στοὺς ἀναγνώστες μας, ἀπὸ τὴ δημοσίευσή τους στὴν «Ἀνθολογία».

— Δημήτρη Οἰκονομίδη: «Στὸν ἀπέραντο κόσμον». Ποιητικὴ συλλογή. Ἀθήνα 1928. Δραχμὲς 15

— Μερόπης Π. Τσιώμου: «Ἡμερολόγιο Θεσσαλονίκης». Πλούσια ἐκδοσὴ 288 σελίδων. Μέσ' τὴν ποικίλῃ ὕλῃ εἶναι κ' ἓνα Ζακυθινὸ: «Τὸ παραμῦθι τῆς αὐγῆς» (Ἀπὸ τὶς ὀραϊότερες Ζακυθινὲς παραδόσεις) τῆς Μαριέττας Μινώτου.

— Βασιλείου Λαμπρολέσβιου: «Γύρω ἀπ' τὸ Νέκταρ». Ποιητικὴ συλλογή. Ἀθήναι 1927.

— Νικολάου Β. Τωμαδάκι: «Στέφανος Ξανθουδίδης» (φιλολογικὸ μνημόσυνο). Χανιά 1928

— Κωνστ. Ράδου: «Βυζαντινὰ σκιαγραφήματα. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος». —Ἐλευθερουδάκης, 1928.—

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— «Παξοί».—Μέσα στὸν Ἑπτανησιακὸ τύπο, ἀνάμεσα στὶς διαμάχες καὶ προσωπικὲς πολεμικὲς, σοβαρὴ, σεμνὴ, ἐξυπηρετικὴ τῶν συμφερόντων τῶν Παξῶν, πρότυπον δημοσιογραφικοῦ ὄργανου μὲ ἐκπολιτιστικὸς σκοπούς, ἡ ἐφημερίς «Παξοί» μὲ τὸ τελευταίον τῆς φιλίλλο μπήκε στὸν 50 χρόνον τῆς ἐκδόσεώς της. Τὸν ἀξιότιμον φίλον διευθυντὴ τῆς ἡ Ἰόνιος Ἀνθολογία συγκαίρει θερμότητα.

— «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» (Νοέμβριος): Τὸ τέλος τοῦ διηγήματος τοῦ Βουτυρά «Μέρες τρόμου», δυὸ ποιήματα τοῦ Μαυρέλη, φιλολογικὸ μνημόσυνον τοῦ Σμυρνηοῦ ποιητῆ Δ. Χηρουδόπουλου ἀπὸ τὸ Μπραγκό, βιβλιοκρισίαι κτλ.

— «Πνοή» (Δεκέμβριος): Ἐνα ὄρατο ποίημα τοῦ Παλαμᾶ «Εὔα», ἄλλο τοῦ Τέλλου Ἄγρα. Ποιήματα καὶ διηγήματα πρωτοπορείας.

— «Ἠχώ τῆς Κεφαλληνίας» (Νοέμβριος): «Κεφαλλῆνες καὶ Ἰθακήσιοι μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας», «Ἱστορία τῆς Κεφαλληνίας» ἀπὸ τὸν Βδάγ. Τσιμαράτο.

— «Νέα Ἑστία» (Χριστούγεννα): Δυὸ τραγουδάκια τοῦ Ψυχάρη, ποίημα τῆς Ἀθηνᾶς Ταρσούλη «Πατέρας ζωγράφος» καὶ δυὸ τοῦ Βουτιεριδῆ.

— «Ἠπειρωτικὰ Χρονικά»: Δαμπρὸ περιοδικὸ σύγγραμμα ἐκδιδόμενον προνοίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σπυριδωνὸς Βλάχου. Ἔτος 3ον (1928). Τεῦχος Α' Β' Γ'. Πολυτελέστατη ἐκδοσὴ 350 σελίδων. Περισπούδαστες μελέτες καὶ μονογραφίαι σχετικὲς μὲ τὴν Ἠπειρο, τιμὴ ὄχι μόνον στὸν ἐκδότη του καὶ στὴν Ἠπειρο ἀλλὰ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Τὸ συσταίνουμε θερμὰ στοὺς μακίηνες τῆς Ἑπτανήσου, ὡς σχετιζόμενον καὶ μ' αὐτή.

— «Ἅγιος Σπυριδων». Συνεχίζεται ἡ συνέχεια τοῦ ἀρθρου τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηναγόρα. «Ἐν ἔγγραφον περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου Σπυριδωνος, ἀμφιβόλου γνησιότητος».

— «Μουσικὰ Χρονικά» (τεῦχος 7—8): Ἀφιερωμένον στὸν Σοῦμπερτ. Ἐνδιαφέροντα μουσικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἄρθρα, ἓνα μουσικὸ κομμάτι. «Τὸ μίσος» στίχοι τοῦ Στέφ. Μαρτζώκη, μουσικὴ Σταύρου Προκοπίου.—Ἐπισκόπηση καλλιτεχνικῆ τῶν συναυλιῶν, φωτεινὰ ἄρθρα τοῦ διευθυντοῦ των κ. Δάμπελέτ, παγκόσμια καλλιτεχνικὴ ζωὴ, διάφορες εἰδήσεις ἐνδιαφέρουσες τοῦς μουσικολάτρεις. Οἱ Ἑπτανήσιοι ποῦ ἔχουν ἀνεπτυγμένον ἔμφυτα τὸ μουσικὸ αἰσθημα πρέπει νὰ πέρνουν ὄλοι τὸ ὄρατο τοῦτο περιοδικόν.

ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ ΛΕΥΚΟΜΑ

ΣΠΗ ΤΗ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ

ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

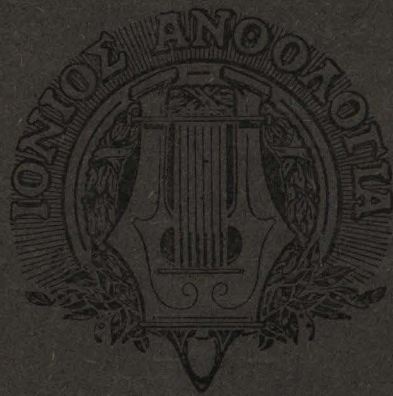
Πολυτελές, μὲ 200 σελίδες καὶ 100 εἰκόνες, μὲ συνεργασίαν τῶν κορυφαίων Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν λογίων ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου, πωλεῖται δραχ. 25.

Γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας» ποῦ θὰ ἐμβάσουν τὴν ἐτήσιαν συνδρομὴν τοὺς δραχμὰς 50 γιὰ τὸ 1929, δίνεται δωρεάν.

ΧΑΡΙΤΕΣ

τὸ κλασσικὸν ἔργον τοῦ Φωσκόλου σὲ ἀριστοτεχνικὴ μετάφραση μὲ πρόλογο καὶ σχόλια τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου πωλεῖται στοὺς συνδρομητὰς μας δραχ. 15.

Ἡ αὐτὴ ἔκπτωση γίνεται καὶ γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Νέας Ἑστίας».

ΕΘΝ. ΒΙΒΛ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ.
ΔΗΜΟΤ. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΝΑΣΤ. ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ